09/2020

ROČNÍK 4 / ČÍSLO 09 / 0,70 €
WWW.RKMAGAZIN.SK

Hlas, ktorý nemlčí

RK MAGAZÍN

SK

ISSN 2585-7916

SPRAVODAJSTVO

Radnica chce získať z eurofondov dva milióny

→ Strana 4

TÉMA

O čo ide v spore ružomberských papierní?

→ Strana 10

PRÍBEH

MESTO SA OPÄŤ ZAFULLALO

Mesto (o)žilo Ľudovítom Fullom. Z expozícií sa dostal do ružomberských ulíc, na autobusové zastávky, módnu prehliadku i hudobné vystúpenia. Ako prebiehal mestský festival Fullove dni 2020?

→ Strana 22

Fotoklub RK 1924

s podporou **Mesta Ružomberok** & **Roba Kolára**

vyhlasujú súťaž

Ružomberčania fotografujú 5

Fotografická súťaž pre všetkých, ktorých spája s Ružomberkom pôvod, pobyt, práca a štúdium

Súťažné témy:

- Moje mesto Ružomberok
- Moja rodina, práca, dovolenka
- Môj najlepší záber

- prihlásenie do súťaže cez www.fototime.sk
- súťaž prebieha od 4.7 -27.9.2020
- vernisáž Synagóga 31.10.2020
- finančné a vecné ceny

foto: Jaroslav Moravčík

viac info na:
www.fotoklub.sk
fb.com/FotoklubRuzomberok/

Hlas, ktorý nemlčí
RK MAGAZÍN

Robo Kolár

Ružomberok

Buďme zodpovední

SPRAVODAJSTVO — 4

Radnica chce získať dva milióny eur na moderné technológie a zníženie dopadov koronavírusu

TÉMA — 10

Bývalí zamestnanci ružomberských papierní: Sme poškodení, zastrašovaní, ale nie porazení

ROZHOVOR — 15

Biskup Kuboš: V ružomberskej väznici som si uvedomil hodnotu slobody, podobne ako počas koronakrízy

REPORTÁŽ — 19

Horolezca neistí len pevné lano, povinnou výbavou je aj odvaha

ŠPORT — 40

Mladí hokejsti zakúsili atmosféru tréningových kempov

RK Magazín, 09/2020, ročník IV., mesačník, 21. 9. 2020
Adresa redakcie: Madačova 1/A, 034 01 Ružomberok
Email: redakcia@rkmagazin.sk
Web: www.rkmagazin.sk
Telefón: + 421 902 812 289
Šéfredaktor: Anna Zábojníková
Redaktori: Nikola Marhefková, Anna Šenkeríková, Juraj Brezáni
Dizajn, Grafika, web: Jaroslav Moravčík
Vydavateľ: R PRESS, s.r.o., Madačova 1/A, 034 01, Ružomberok IČO: 51 058 316
Inzercia: Jaroslav Moravčík, + 421 908595 591, inzercia@rmagazin.sk
Predplatné: RK Magazín si môžete predplatiť v elektronickej podobe na inzercia@rkmagazin.sk
Tlač: Petit Press, a.s.
Registračné čísla: EV 5573/17, ISSN: 2585-7916
Uzávierka: 18. 09. 2020

Autorské práva ma vydavateľ. Bez písomného súhlasu vydavateľa je zakázané akékoľvek použitie časti alebo celého diela, najmä rozširovanie, rozmnožovanie, akýmkoľvek spôsobom, mechanickým alebo elektronickým, v slovenskom alebo akomkoľvek inom jazyku.

Kam sa pozrieme, vyskočí na nás nejaký semafor. Cestou do zahraničia si musíme overiť, či naša destinácia nie je označená červenou ako riziková. Ak chceme ísť do susedného oranžového okresu do divadla, musíme zistiť, či miestne úrady nezrušili kultúrne a iné podujatia. Dokonca aj žiaci na školách fungujú na covid-semafore. V Ružomberku našťastie svieti na školách zelená. Máme však žalúdok na tieto opatrenia?

Na začiatku pandémie sme boli popri pár prípadoch nákazy v pozore. Teraz, keď sú čísla chorých diametrálne odlišné, tak koronavírus ignorujeme. Azda nám vadia pravidlá?

Niektorí vravia, že nám opatreniami narúšajú slobodu. O zodpovednosti však už nik nehovorí. Musíme si ale uvedomiť, že aj skrze opatrenia stále slobodu žijeme! A všetky tie zásahy, ktoré nám majú pomôcť zvládnuť túto situáciu, nás len učia nebyť voči druhým ľahostajný. O slobode, ktorú žijeme, no v minulosti taká nebola, nám v rozhovore viac povedal biskup Ján Kuboš, ktorý roky pôsobil v ružomberskej väznici. Pýtali sme sa aj na to, ako vnímajú koronavírusové opatrenia naše školy. V téme sa venujeme sporu ružomberských papierní a v reportáži si s nami môžete zaliezť po skalách.

A nezabúdajme, keď sa obetujeme pre druhých už len tým, že si nasadíme rúško, ukazujeme naše hrdinstvo.

Príjemné čítanie vám želá

Juraj Brezáni
redaktor

Radnica chce získať dva milióny eur na moderné technológie a zníženie dopadov koronavírusu

Prvá dotácia je zameraná na využitie smart technológií v oblasti parkovania, verejného osvetlenia a ovzdušia. Druhá žiadosť sa týka zníženia negatívnych dopadov Covid-19.

Text: Nikola Marhefková Foto: Juraj Brezáni

Radnica sa zapojila do dvoch eurofondových výziev, v ktorých môže získať takmer dva milióny eur. Podanie žiadostí schválili poslanci na septembrovej mimoriadnej schôdzi, na ktorej zároveň odobrili spolufinancovanie projektov vo výške 115-tisíc eur.

Smart mesto za takmer milión eur

Mestské zastupiteľstvo odhlasovalo podanie žiadosti o dotáciu v hodnote 995-tisíc eur. Ranica sa o ňu uchádza s projektom Smart technológie mesta Ružomberok.

Na stole bola už niekoľkokrát. Tento raz poslanci jednohlasne schválili spoluúčasť mesta na financovaní projektu vo výške 5 percent, teda 50-tisíc eur.

„Hlavným cieľom projektu je doplnenie chýbajúcej smart infraštruktúry v meste Ružomberok, a to v jeho centre aj širšom centre," priblížila počas rokovania referentka projektov a grantov Jana Tkačiková. A to konkrétne v oblastiach, ktoré domácich i návštevníkov trápia dlhodobo. Parkovanie či stav ovzdušia.

Jedným z bodov projektu je nákup a inštalácia troch meteostaníc. Mesto momentálne nevlastní žiadnu, v areáli Mondi SCP má jednu umiestnenú SHMÚ. „Meteostanice by inštalovali na sídlisku Klačno, Baničné a v centre mesta," špecifikuje Tkačiková lokality potenciálnych smart prírastkov.

Tie by zaznamenávali teplotu a vlhkosť vzduchu, zabezpečovali by tiež monitoring nebezpečných látok v ovzduší. Konkrétne hodnoty by mali byť zobrazené v systéme Smart City, GIS mape aj webovej stránke mesta.

Parkovacie senzory aj nové osvetlenie

Pomocou smart technológií chcú tiež zefektívniť parkovací systém v centre a širšom centre mesta.

„Cieľom nie je počet parkovacích miest zvyšovať úmerne k úrovni automobilizácie, ale počet parkovacích miest v centrálnej zóne upraviť, intenzifikovať ich využitie, obmedziť nelegálne parkovanie a dosahovať príjmy z prenájmu parkovacích miest," uvádza sa v oficiálnom rokovacom materiáli k plánovanému systému, ktorý by mal tiež poskytovať informácie o obsadenosti parkovacích miest. Na tieto účely by poslúžilo 1200 parkovacích senzorov aj nové kamery.

V projekte sa ráta tiež s modernizáciou verejného osvetlenia. „Existujúce sodíkové výbojky budú nahradené LED svietidlami," približuje referentka. Celkovo by sa ich vymenilo 337. Výmenou minimálne 50 rokov starej technológie si mesto sľubuje zníženie prevádzkových nákladov ako aj lepšiu intenzitu osvetlenia.

Ružomberský projekt zatiaľ prešiel do druhého kola. „Pred mesiacom prebehlo prvé kolo posudzovania približne 50 žiadostí. Z nich bolo, podľa neoficiálnych správ, vybraných desať na možnosť podania si žiadosti," uviedol počas schôdze viceprimátor Ján Bednárik s tým, že ministerstvo mestu odsúhlasilo dodatočné podanie žiadosti.

Pôvodne sa mohli predkladať do 26. augusta. V tom čase boli niektorí predstavitelia mesta v karanténe po tom, čo nákazu Covid-19 odhalili u jedného zo zamestnancov úradu a zastupiteľstvo tak podľa Bednárika nebolo možné zvolať.

V prípade, že mesto finančné prostriedky získa, s realizáciou projektu vrátane všetkých povolení sa podľa druhého zástupcu primátora začne v polovici budúceho roka. Ukončený by mal byť koncom roka 2022.

Milión na zníženie dopadu koronavírusu

Poslanci na rokovaní tiež odobrili predloženie žiadosti o ďalší nenávratný finančný príspevok. Pod názvom Zníženie negatívnych dopadov v súvislosti so šírením Covid-19.

Ide o výzvu z dielne rezortu vnútra na menežment mimoriadnych udalostí, ktorú každoročne aktualizuje od roku 2017. Tento rok sa pod krízovou situáciou rozumie práve pandémia koronavírusu.

„Kúpili by sme termokamery, snímače ovzdušia, počítadlá osôb, semafóry, ochranné rúška, masky, chemické, dezinfekčné prostriedky," menuje Tkačiková zamýšľané aktivity v projekte.

Naplánovaná je tiež kúpa zásahového vozidla, resp. transportná technika s cisternou na ekologickú dezinfekciu vonkajších plôch.

Okrem hmotných zariadení by tiež išlo o plány na zvládnutie mimoriadnych situácií a vyškolenie pracovníkov mesta.

Výzva, v ktorej radnice žiada o milión eur, si vyžaduje spolufinancovanie projektu v sume 65-tisíc eur. Spoluúčasť poslanci jednohlasne schválili.

Pri okrúhlom výročí vzniku Katolíckej univerzity ocení mesto čestných občanov

František Tondra, Alojz Kostelanský či Juraj Čech. Radnica ocení 18 osôb, ktoré sa zaslúžili o vznik Katolíckej univerzity. Niektorí poslanci nesúhlasili so spôsobom, akým boli nominanti na ceny schválení.

Ružomberskí primátori, rektori, vysoko postavení klerici aj slovenskí politici. Radnica udelí čestné občianstvo a cenu mesta takmer dvom desiatkam osôb, ktoré sa zaslúžili o vznik Katolíckej univerzity.

Nominovaných na významné ocenenia schválili poslanci na septembrovom mimoriadnom zasadnutí mestského zastupiteľstva. K spôsobu hlasovania, akým bol zoznam navrhnutých schválený, vyjadrili niektorí poslanci výhrady.

Náhradníčka náhradníka

Ešte predtým však oficiálne privítali v radoch novú kolegyňu.

V úvode zasadnutia zložila poslanecký sľub Jana Streitová (nezávislá). V zbore nahradila Dušana Mataja, ktorý viac mandát nemohol zastávať po tom, čo začiatkom septembra nastúpil do funkcie hlavného kontrolóra mesta Ružomberok.

V ostatných komunálnych voľbách skončila Streitová v obvode Veľký Polík druhá pod čiarou. Jej prechodca Mataj bol tiež náhradníkom, ktorý zasadol na poslaneckú stoličku vlani v máji po odchode Miroslava Zuberca.

Kostelanský aj spolupracovníci poľského pápeža

Čestné občianstvo je najvyššie možné ocenenie, ktoré mesto môže udeliť. Zoznam takto uctených sa rozrastie o ďalších 9 osobností. Ďalších deväť dostane Cenu mesta. A to pri príležitosti 20. výročia od vzniku Katolíckej univerzity.

Vedenie mesta počas septembrového mimoriadneho zasadnutia mestského zastupiteľstva.
Foto: Viktor Mydlo

V predloženom rokovacom materiáli bolo uvedené, že ide o osobnosti, ktoré sa zaslúžili o rozvoj univerzitného školstva. Počas schôdze zaznela užšia charakteristika. Vyslovene tí, ktorí mali zásluhy za vznik univerzity. „Sú to významné osobnosti z oblasti cirkvi aj školstva, ktoré sa zaslúžili o vznik Katolíckej univerzity," povedal primátor Igor Čombor.

Čestné občianstvo in memoriam, ktoré sa podľa štatútu mesta udeľuje výnimočne: biskupi Rudolf Baláž a František Tondra, ktorým ako zakladateľom univerzity postavili pri budove rektorátu pamätníky.

Rovnaké vyznamenanie udelia po smrti aj rektorovi Trnavskej univerzity Antonovi Hajdukovi, druhému rektorovi KU Jozefovi Ďurčekovi, blízkemu spolupracovníkovi Jána Pavla II, kardinálovi Zenonovi Gro-

cholewskemu a bývalému dekanovi ružomberskej farnosti Alojzovi Kostelanskému.

Zásluhy za vznik univerzity podčiarknu čestným občianstvom žijúcim kardinálovi Jozefovi Tomkovi, pravej ruke poľského pápeža a zároveň jeho osobnému tajomníkovi, kardinálovi Jánovi Dziwiszovi a tiež prvému rektorovi KU Pavlovi Kluvánkovi.

Ďalšia deviatka dostane za prínos pri založení KU Cenu mesta: prvý porevolučný primátor Ružomberka Julián Helko, niekdajšia hlava mesta Juraj Čech, Ľubomír Javorka, Martin Fronc, Milan Dado a Radoslav Kendera. Z bývalých vrcholových politikov František Mikloško a Ján Čarnogurský, predkladatelia zákona, ktorým sa zriadila ružomberská univerzita, i bývalý poslanec NR SR Pavol Hrušovský.

Schválili všetkých naraz

Konkrétne mená navrhovala Katolícka univerzita, ktorá aj mestu doručila zoznam so spracovanými životopismi a dôvodmi na ocenenie. „Katolícka univerzita je široký pojem. Bol to pán rektor, Senát, Správna rada? Nie je presne uvedený orgán," zaujímal sa poslanec Patrik Habo (nezávislý).

„Zoznam tvorila komisia na KU. Ten išiel potom na odobrenie Konferencii biskupov Slovenska," odpovedal mu viceprimátor Ján Bednárik (KDH) s tým, že k nomináciám vyjadrovali stanoviská ďalšie tri komisie. „Takúto odpoveď som dostal," doplnil druhý zástupca primátora, ktorý totožnú otázku podľa svojich slov adresoval univerzite.

Oficiálne uvítanie novej poslankyne Jany Streitovej, ktorá prevzala mandát po Dušanovi Matajovi.
Foto: Viktor Mydlo

Navrhovať osoby na cenu mesta alebo čestné občianstvo môžu občania, inštitúcie či primátor, posledné slovo však majú poslanci. Tí rozhodujú, či nominovaní vyznamenania dostanú.

Ocenenie pre všetkých 18 navrhnutých mali teraz schváliť jediným hlasovaním. Práve to navrhovali dvaja poslanci zmeniť.

„Nechcem spochybňovať niektoré z uvedených mien. Okrem ocenených in memoriam by sme ale mali hlasovať individuálne o každom jednom navrhovanom, ako bolo aj v minulosti u nás zaužívané," vystúpil v pléne Patrik Habo s pozmeňujúcim návrhom. Rovnako navrhoval zmeniť formu hlasovania aj poslanec Ján Kuráň (nezávislý, Za slušný Ružomberok).

„Nechcem sa nikoho dotknúť. Ale naozaj už len z úcty k tým, ktorí majú byť ocenení in memoriam alebo ku kardinálovi Jozefovi Tomkovi, si myslím, že nie je vhodné, aby sme o takom veľkom balíku oceňovaných hlasovali en block. Preto predkladám tento návrh," odôvodňoval ďalej poslanec za Černovú.

„Myslím si, že mesto by malo byť nápomocné pri oslavách 20. výročia KU, lebo je to významná inštitúcia, ktorá dotvára mesto a dáva nášmu mestu význam aj do budúcnosti. Prosil by som vás, aby ste boli pri tom hlasovaní rozumní," predniesol primátor Igor Čombor pred hlasovaním o pozmeňujúcom návrhu, ktorý napokon u poslancov nenašiel dostatočnú podporu.

Mesto bude udeľovať čestné občianstvo po štyroch rokoch. Ako sme už informovali v staršom článku, radnica takto od roku 1998 ocenila 14 osobností. Futbalového trénera Jozefa Vengloša, basketbalovú trénarku Natáliu Hejkovú, umelca Ľudovíta Fullu, podnikateľa Milana Fiľa, spisovateľa Jaroslava Rezníka, koncom roka 2012 aj Igora Čombora, speváčku ľudových piesní Annu Hulejovú či bývalého rektora KU Tadeusza Zasępu. Koľko ich bolo spred tohto obdobia, mesto neeviduje. Keď sme sa vtedy zaujímali o presný počet, hovorca mesta Viktor Mydlo odpovedal, že mesto nedisponuje presným zoznamom.

Autor: Nikola Marhefková

Základné školy začali prerábať, budujú v nich polytechnické učebne

Na ZŠ Sládkovičova a Bystrická už prebiehajú stavebné úpravy. Koncom septembra by mali prejsť rekonštrukciou aj školy Zarevúca a Klačno. Neskôr v nich zmodernizujú odborné učebne.

Nielen teoretické vedomosti. Žiaci na základnej škole Sládkovičova majú v osnovách predmet Technika, v ktorom si majú získavať aj manuálne zručnosti. Aby si ich osvojili čo najkvalitnejšie, chodia do Strednej odbornej školy polytechnickej, ktorá im na odbornú výučbu dlhodobo sprístupňuje svoje priestory.

Zručnosti si už však budú môcť cibriť vo vlastnom. Chýbajúcu polytechnickú učebňu aktuálne budujú v nevyužívanej výmenníkovej stanici. Rovnako učebne pribudnú na základných školách Klačno, Zarevúca a v elokovanom pracovisku Bystrickej školy na ulici Dončova.

Ide o realizáciu prvej fázy projektu na zlepšenie technického stavu základných škôl, na ktorý získala radnica grant vo výške 695-tisíc eur.

Základné školy Klačno a Zarevúca začnú neskôr

Od septembra prebiehajú stavebné úpravy v škole Sládkovičova a na Dončovej. V budove, ktorá patrí pod školu Bystrická, vznikne nová polytechnická učebňa predelením veľkej miestnosti na dve menšie. Druhá bude slúžiť ako nová odborná učebňa fyziky. Obe zákazky realizuje firma OK Team spolu za vyše 55-tisíc eur. Podľa zmlúv by mali práce dokončiť do konca októbra.

Stavebný ruch na zvyšných dvoch školách nastane neskôr. Hoci mesto vyhlásilo verejné obstarávanie na rekonštrukciu všetkých škôl naraz, pre ZŠ Klačno a Zarevúcu našlo zhotoviteľa až v opakovanej súťaži.

„Pracujeme na jeho zazmluvnení, následne bude vyzvaný na prevzatie stavenísk – predpoklad do konca septembra. Pôvodné harmonogramy projektov budú dodržané, rekonštrukcie prebehnú v súlade so zmluvami o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, ktoré umožňujú posun začiatku realizácie aktivít až o 3 mesiace," uviedla referentka projektov a grantov Jana Tkáčiková.

Základná škola Klačno, v ktorej budú prebiehať stavebné úpravy.
Foto: Anna Zábojníková

Na základnej škole Klačno zriadia polytechnickú učebňu v priestoroch bývalej výmenníkovej stanice. Stavebné úpravy budú zahŕňať vybúranie existujúcej technológie stanice, postavenie nových priečok, zhotovenie protišmykovej podlahy aj inštalovanie osvetlenia. V Zarevúcej na polytechnickú učebňu prerobia súčasné šatne na chodbe.

Zmodernizujú učebne fyziky, chémie či biológie

„Po vybudovaní novej učebne žiaci získajú vhodné podmienky na komplexný rozvoj zručností, či už pri práci s drevom, kovom, 3D tlačiarňou a rôznym materiálom," priblížila prínos novej miestnosti Marta Nechajová, riaditeľka základnej školy Sládkovičova.

Školáci sa zatiaľ môžu cibriť v interaktívnej učebni žiackej kuchynky, ktorú vybudovali z vlastných zdrojov. Žiaci na prvom stupni sa môžu zapojiť aj do projektu Technika hrou. „Kompost z vlastného kompostéra využívame do vyvýšených záhonov, kde žiaci nadobúdajú pestovateľské zručnosti. V budúcnosti

z voliteľných hodín plánujeme posilniť vyučovanie techniky," avizuje Nechajová.

Po ukončení projektu budú mať žiaci základných škôl nielen nové priestory, ale aj učebné pomôcky a zariadenia. V druhej fáze projektu radnica vo všetkých štyroch školách doplní materiálno-technické vybavenie odborných učební, rozrastú sa aj školské knižnice.

Na ZŠ Sládkovičova tak zmoder nizujú učebne fyziky, chémie a jazykov. Vybavenie im pribudne tiež v interaktívnej učebni. Rovnako na ZŠ Klačno, kde môžu rátať s novými pomôckami aj v učebni biológie. V Bystrickej v kmeňovej budove a v elokovanom pracovisku nakúpia nové pomôcky do učební fyziky a interaktívnych tried. Modernejšie zariadenie budú môcť využívať školáci v interaktívnych a jazykových miestnostiach na Zarevúcej.

Mesto bude doplácať
Radnica chcela pôvodne začať s projektom v máji a ukončiť ho do konca tohto roka. Plány však oddialila pandémia. „Na základe našej komunikácie s poskytovateľom NFP budeme termín ukončenia projektov posúvať, v závislosti od ukončenia montáže zariadenia a vybavenia škôl," povedala Tkáčiková s tým, že aktuálne majú pripravené podklady na vyhlásenie verejného obstarávania na zariadenie a vybavenie škôl.

Mesto sa o dotáciu vo výške takmer 700-tisíc eur uchádzalo pred štyrmi rokmi. Spoluúčasť mesta na financovaní projektu predstavovalo 5 percent, teda 35-tisíc eur. Už teraz mesto vie, že bude musieť vyčleniť z rozpočtu viac peňazí.

„Mesto bude musieť doplatiť rozdiel cien v čase podania žiadosti a dnes, nakoľko evidujeme rozdiel v aktuálnej cenovej úrovni oproti roku 2016, kedy boli projekty podané," potvrdzuje referentka.
O akú čiastku pôjde, zatiaľ nie je známe. „V tejto fáze, kedy ešte nevieme výsledok verejného obstarávania na zariadenie a vybavenie, nie je možné určiť rozdiel medzi výškou NFP a reálnou výškou investície," uzatvára Tkáčiková.

Autor: Nikola Marhefková

Stručne

Od septembra vedie Ústrednú vojenskú nemocnicu nový riaditeľ Vladimír Lengvarský. Vo funkcii nahradil Petra Vaněka, ktorého koncom augusta odvolal minister vnútra Jaroslav Naď.

Na všetkých lôžkových oddeleniach vo vojenskej nemocnici platí až do odvolania zákaz návštev. Nemocnica tým reaguje na zhoršujúci sa vývoj pandémie na Slovensku ako aj na počet hospitalizovaných vo svojich priestoroch.

V černovskom chotári rekonštruujú dobrovoľníci studničky. Dosiaľ ich obnovili 6, najbližšie plánujú opraviť studničky na pasienkoch v lokalite Srazy, na Jamiskách a za Novým závozom.

V súťaži Anasoft Litera bojuje v prvej pätici o titul najlepšia prozaická kniha roka 2019 aj spisovateľka Alena Sabuchová s knihou Šeptuchy.

O tom, ako sa prerozdelia financie z eurofondov v rokoch 2021 až 2027, po novom namiesto ministerstiev rozhodnú regióny. Regionálnu radu Liptova tvorí 13 členov: predstavitelia Liptovského Mikuláša a Ružomberka, krajskí poslanci za oba okresy, súčasťou sú aj starostovia viacerých liptovských obcí a zástupcovia miestnej oblastnej organizácie cestovného ruchu.

Oprava:

V rubrike Stručne v augustovom vydaní RK Magazínu sme uviedli: „Zo 70 nominantov, ktorých hnutie OĽaNO navrhlo na post prednostov úkresných úradov, neprešli pripomienkovaním verejnosti štrnásti kandidáti, vrátane Ružomberčana Emila Marettu. Tunajší okresný úrad tak naďalej vedie Anna Paráková."
V tom čase už bol Emil Maretta medzi ďalšími štyrmi prednostami okresných úradov, ktorých vláda vymenovala 12. augusta. Pri tvorbe správy sme vychádzali z informácie potvrdenej predsedom poslaneckého klubu OĽaNO Michalom Šipošom, podľa ktorej ružomberský nominant nemal byť medzi dodatočne vymenovanými prednostami.
Za uverejnenie nepravdivej informácie sa pánovi Marettovi aj čitateľom ospravedlňujeme.

Bývalí zamestnanci ružomberských papierní: Sme poškodení, zastrašovaní, ale nie porazení

Od privatizácie ružomberských papierní ubehlo 24 rokov. Robotníci mali podľa privatizačnej zmluvy dostať 15 percent akcií, tie do dnešného dňa neviedeli.

Text: Anna Zábojníková Foto: archív OZ Ružomberský papier

Po páde komunistického režimu začala v Československu éra privatizácie. Ekonomická reforma, v ktorej pokračoval po vzniku Slovenskej republiky Vladimír Mečiar, znamenala premenu štátneho majetku na súkromný. Súčasťou privatizácie boli aj ružomberské papierne, na ktoré si robil zálusk podnikateľ Milan Fiľo. Bol jedným z privatizérov a napokon zostal ako jediný majiteľ.

Jeho plány boli spečatené v roku 1996 privatizačnou zmluvou. Tá je však dôvodom sporu, pre ktorý by sa mal s bývalými zamestnancami stretávať na súde. To by sa ho však musel zúčastniť.

Na scéne Milan Fiľo

Štát rozdelil privatizáciu SCP Ružomberok na dve časti. Fond národného majetku (FNM) najskôr predal 67-percentný podiel firme Eco-Invest, a.s Milana Fiľa. Zvyšných 33 percent bolo štátom pridelené zamestnaneckej firme Papko. Akcie od zamestnancov však podnikateľ odkúpil. „Stalo sa tak pod hrozbou prepúšťania a zastrašovania. Zamestnanec zaplatil za dočasný list sto korún, no predal ho za tritisíc. Trhová odhadovaná hodnota akcie vtedy bola okolo 450-tisíc slovenských korún," hovoria svoj názor bývalí zamestnanci.

Navyše, privatizačná zmluva medzi Eco-Invest a FNM hovorila aj o podmienkach. „Do šiestich mesiacov od účinnosti zmluvy o odplatnom prevode akcií kúpou kupujúci presadí vydanie akcií obchodnej spoločnosti Eco-Invest so sídlom v Lieskovci v rozsahu minimálne 15 percent jej základného imania tak, aby všetci zamestnanci spoločnosti Severoslovenské celulózky a papierne, a. s. so sídlom v Ružomberku mali možnosť nadobudnúť tieto akcie," píše sa v rozhodnutí o priamom predaji akcií firme, ktoré podpísali Milan Rehák, viceprezident Prezídia FNM a Štefan Gavorník, prezident Prezídia FNM. Organizácia v tom čase riadila na Slovensku celú privatizáciu štátneho majetku.

„Fiľo zamestnancom nedal nič, čo mu prikazovala privatizačná zmluva, čím ju porušil," zdôrazňuje jeden z bývalých zamestnancov Ján Mišovie.

K zmluve boli vyhotovené aj dva dodatky. Prvý vznikol v roku 1997 a zmenil zmluvu o odplatnom prevode tak, že predĺžil termín na vydanie zamestnaneckých akcií do konca roka 1998. Ani dovtedy však Milan Fiľo nevydal takmer štyritisíc zamestnancom 15 percent akcií. Namiesto toho štátu zaplatil pokutu desať miliónov slovenských korún za nedodržanie termínu vyplatenia zamestnancov.

„Tým uznal, že konal proti podmienkam z privatizačnej zmluvy," hovoria bývalí zamestnanci.

V roku 2006, krátko pred voľbami, vznikol k privatizačnej zmluve aj druhý dodatok. Zaplatením pokuty desiatich miliónov mal zaniknúť zmluvný záväzok odovzdať zamestnancom akcie. Podnikateľ síce chcel z celej situácie vykľučkovať vďaka dodatkom, o svoje podiely sa však začali zaujímať zamestnanci. Tí sa o nároku na akcie dozvedeli až po roku 2000, keď privatizáciu ružomberských papierní odtajnili.

Bývalí zamestnanci chcú len to, čo im patrí

„Keď sme sa dozvedeli o tom, že nárok máme, a že sa môžeme o akcie uchádzať, tak sme v roku 2004 založili Občianske združenie (OZ) Eco-papier. Hneď nás pán Fiľo zažaloval za poškodzovanie dobrého mena. Súd sa ťahal päť rokov, nakoniec sme ho vyhrali," konštatuje ďalší bývalý zamestnanec fabriky Ján Málik. Konali aj zamestnanci OZ Eco-papier a začiatkom mája 2006 doručili na Okresný súd v Ružomberku žalobu proti Mondi SCP o vydanie akcií. Spor bol definitívne vyriešený až o štyri roky neskôr, keď súdy potvrdili nedostatok naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti Dodatku č. 2. Žaloba napokon skončila aj na Najvyššom súde, ktorý dovolanie žalobcu odmietol.

Spor následne roky stagnoval. O svoje podiely sa bývalí zamestnanci začali oveľa intenzívnejšie zaujímať pred štyrmi rokmi. V roku 2016 si kvôli vnútorným sporom založili nové občianske združenie s názvom Ružomberský papier, ktorého súčasťou je sedemsto členov. Predsedom aj štatutárom združenia je Štefan Gavorník. V čase, keď Eco-Invest kúpil SCP, bol prezidentom FNM. Navyše, aj teraz je presvedčený, že privatizácia bola dobrá, pokiaľ by boli splnené podmienky z privatizačnej zmluvy a to je hlavný problém sporu.

V roku 2016 doručili bývalí zamestnanci niekdajšieho SCP, a. s. na Ústavný súd SR ústavnú sťažnosť. Pred rokom bolo niekoľko Ružomberčanov a členov OZ Ružomberský papier niekoľko kráť protestovať pred budovou Ústavného súdu v Košiciach. Prišli, aby upozornili Ústavný

Bývalí zamestnanci fabriky.
Foto: archív OZ Ružomberský papier

←
Bývalí zamestnanci pred prezidentským palácom v Bratislave
Foto: archív OZ Ružomberský papier

Členovia združenia OZ Ružomberský papier počas stretnutia s Igorom Matovičom. Foto: archív OZ Ružomberský papier

súd, že na kauzu a svoje podanie nezabudli.

„Bojujeme aj na najvyššej úrovni. Boli sme protestovať pred úradom vlády za Fica aj Pellegriniho a podali sme aj listy so žiadosťou o stretnutie, neprijali nás. Premiér Igor Matovič nás nakoniec prijal, žiadali sme o stretnutie, kde by sa zúčastnili zainteresovaní členovia vlády, poškodení zamestnanci a Milan Fiľo, nestalo sa tak. Premiér nám však sľúbil, že sa porozpráva s Fiľom“ vysvetľuje Ján Mišovie a jedným dychom priznáva, že členovia združenia majú problém aj so stretávaním sa.

„Priestor sa nám boja dať aj okolité obce. Boli sme za viacerými starostami, ktorí nám povedali áno, ale nie pod rúškom toho, že budeme OZ Ružomberský papier. Fiľo dal obci peniaze a vraj, ak by sa dozvedel, že sme sa v ich sále stretli, viac by ich nepodporil,“ hovorí svoj názor Mišovie a zdôrazňuje, že sa im to podobným spôsobom stáva často.

Bývalí zamestnanci podali pod vlastným menom na Milana Fiľa desať žalôb. Deviati neboli úspešní v súdnom procese, piati žaloby stiahli, tým že boli oklamaní vyhrážkami, že budú platiť 300-tisícové náklady ako náhrady za právne služby, ktoré vzniknú podaním žaloby. Jediná bývalá zamestnankyňa, ktorá napokon žalobu nestiahla, je Janka Javorková. Za poškodzovanie mena má však od roku 2015 na krku 300-tisícovú žalobu.

„Súd sa ťahá už päť rokov, nič sa nedeje. Žijem v strachu, neviem, čo mám vlastne robiť, či neprídem aj o strechu nad hlavou, prídeme a súd sa nekoná,“ hovorí o odročovaniach súdu Javorková.

Do Bratislavy cestovala naposledy v auguste, spolu s ďalšími členmi združenia, ktorí ju prišli podporiť. Keďže súd začína ráno, musia ísť z Ružomberka nočným vlakom. „Súd opäť odročil pojednávanie, že vraj Fiľov obhajca je na dovolenke a bez neho nepovolí pojednávanie. Už sa nám to stalo dvakrát, že mi ani nedali vedieť. Raz zmenil Fiľo tri dni pred pojednávaním obhajcu, no ten má na preštudovanie spisu päť dní, opäť bol súd odročený,“ hovorí so sklamaním v hlase Javorková a spresňuje, že ďalší súd bude v novembri.

„Vyzerá to tak , že naschvál robí obštrukcie, pretože ak by mal pravdu a vedel by, že súd ide vyhrať, tak sa to snaží čím skôr ukončiť, aby dostal peniaze, ktoré chce. Asi vie, že ťahá za kratší koniec, pretože nemá pravdu,“ vyslovuje svoj názor Ján Mišovie.

Kauza rezonovala aj vo vláde

V marci 2017 sa sporom o akcie zaoberal ešte ako poslanec Národnej rady SR Igor Matovič a Jozef Viskupič. Na tlačovej

konferencii, a to priamo v parlamente, obklopení niekoľkými poškodenými zamestnancami, vysvetľovali, o čo v kauze išlo. Ba čo viac, obaja sa zamestnancov zastali.

„Tým, že Milan Fiľo nevydal 15 percent akcií, stratil na SCP akékoľvek právo, lebo privatizačná zmluva hovorí, že ak to nesplní, zmluva sa ruší. To znamená, že SCP patrí opäť nám všetkým," povedal Igor Matovič.

O mesiac neskôr sa téma dostala aj na parlamentný výbor. Minister hospodárstva Peter Žiga vtedy vyhlásil, že spor má dve roviny. „Úplne chápem, že pokiaľ ľudia mali dostať niečo v privatizácii a k tomu nedošlo, vyjadrujú svoje rozhorčenie," povedal Žiga pre Denník N.

„Súd sa ťahá už päť rokov, nič sa nedeje. Žijem v strachu, neviem, čo mám vlastne robiť, či neprídem aj o strechu nad hlavou, prídeme a súd sa nekoná," hovorí o odročovaniach súdu Javorková.

„O tom, či má niekto nárok, alebo nie, musia rozhodnúť súdy" povedal Žiga po skončení výboru.

S otázkami sme oslovili aj podnikateľa Milana Fiľa. Pýtali sme sa, ako vníma celú kauzu, prečo sa doteraz nestretol s poškodenými zamestnancami a na základe čoho tvrdí, že zamestnancom nie je nič dlžný.

Odpovedala nám hovorkyňa Fiľovej spoločnosti Eco-Investment Petra Greksová.

„V súvislosti s vašimi otázkami posielam rozhovor s právnym zástupcom pána Fiľa a spoločnosti Eco-Investment a. s. Nájdete v ňom odpovede na všetky otázky týkajúce sa tzv.

Na spor prišli upozorniť aj na Úrad vlády. Foto: archív OZ Ružomberský papier

Kauzy SCP," napísala Greksová. Rozhovor, z ktorého máme vychádzať, zverejnil portál Žijem v RK pod menom „redakcia". Portál je spájaný s Nadáciou Supra, ktorú podporuje práve Eco-Investment Milana Fiľa. Už v minulosti v ňom vyšlo niekoľko článkov, ktoré sa zaoberali sporom bývalých zamestnancov s Milanom Fiľom. V júli zverejnili článok s názvom Poslúžili ružomberskí aktivisti iba ako nástroj pochybných manipulátorov?, kde žalujúci bývalí zamestnanci, tak ako v žiadnom doterajšom texte, nedostali priestor na vyjadrenie.

„Nesúhlasíme s tým, čo sa o nás píše, pretože uvádzajú nepravdy. Navyše, nikto nás ani neosloví, tu sa teda nemôžeme rozprávať o objektívnom článku," vysvetľuje Ján Mišovie.

Tentokrát portál Žijem v RK zverejnil video. Na otázky redaktorovi, ktorého však nie je vidieť, odpovedá Daniel Lipšic, právny zástupca spoločnosti Eco-Investment a. s. a Milana Fiľa. Odpoveď na otázku, prečo sa so zamestnancami doteraz nestretol, sme v ňom však nenašli.

V takmer osemminútovom videu zastáva Milana Fiľa a tvrdí, že mu je ľúto, že sa bývalí zamestnanci SCP nechali zneužiť osobami ako je Štefan Gavorník (predseda a štatutár OZ Ružomberský papier) a Pavol Korytár (právnik zamestnancov). Spory označil za špekulatívne a zjavne koordinované, pričom podľa neho nemajú žiadne opodstatnenie.

„Je zjavné, že za spormi stojí niekto iný ako len bývalí zamestnanci, preto sme si povedali, že je to spor, na ktorý sa treba pozrieť. Takéto typy sporov, ktoré majú viesť až k možnému vydieraniu, je na Slovensku viacero a stoja za nimi väčšinou známe biele goliere," hovorí v rozhovore právny zástupca spoločnosti Daniel Lipšic

Na video zareagoval aj Ján Mišovie, ktorý si myslí, že Fiľov právny zástupca nepoužíva argumenty, ako sa na právnika patrí, ale odvádza pozornosť od podstaty útokom na zástupcov OZ.

„Sústavne a cielene sa útočí na našich štatutárnych a právnych zástupcov. Chcú ich diskreditovať, kriminalizovať a spájať s mafiánskym prostredím. Tieto nepodložené skutočnosti uvádza človek, ktorý je horúcim kandidátom na generálneho prokurátora," vysvetľuje Ján Málik. Zároveň dodáva, že Lipšic obhajuje a dokonca obdivuje Fiľa, o ktorom renomované denníky Denník N a Aktuality. sk uvádzajú, (z výpovedí sudcu Sklenku) že poskytol v kauze SCP 300-tisícový úplatok.

„Nedáva žiadnu právnu šancu na nárok bývalých zamestnancov, ako keby nevedel, že Milanovi Fiľovi už bolo vydané neodkladné opatrenie (že nemôže nakladať s majetkom), a bolo by aj právoplatné, keby si ho podnikateľ prevzal a nezatajoval sa.

Piati členovia združenia pred Úradom vlády.
Foto: archív OZ Ružomberský papier

Biskup Kuboš: V ružomberskej väznici som si uvedomil hodnotu slobody, podobne ako počas koronakrízy

Pápež František v marci vymenoval do funkcie pomocného biskupa Spišskej diecézy Jána Kuboša. Rozprávali sme sa s ním o jeho funkcii, ale aj o jeho minulých pôsobiskách v Ružomberku, Liptovskej Osade či Liptovskej Lúžnej.

Text: Juraj Brezáni, Foto: autor

Naposledy ste ako farár a dekan pôsobili v Kežmarku. Aké to bolo, keď vás pápež František vymenoval za pomocného biskupa?
Bolo to veľké prekvapenie, nielen pre ľudí okolo mňa, ale aj pre mňa. Tak, ako vnímam moju ochotu dať sa do služby diakona a kňaza, tak som si uvedomil, že moje vymenovanie bolo potrebné, lebo diecézny biskup Štefan Sečka už naozaj túžobne očakával, keby bude niekto vymenovaný za pomocného biskupa. Aj v tomto zmysle som to videl ako pokračovanie toho môjho prvotného rozhodnutia dať sa do služby Pánu Bohu i blížnym.

Ako hodnotíte vaše doterajšie, ešte krátke, biskupské pôsobenie?
Ak ide o hodnotenie, vždy mám na zreteli, že to Božie hodnotenie je najdôležitejšie. To, ako nás vníma nebeský Otec, je pre mňa na prvom mieste. Z mojej pozície môžem povedať, že ako každý začiatočník v novej úlohe sa snažím vojsť do tejto služby, spoznávam nové úlohy a povinnosti, ale aj vysluhovanie sviatostí. Je to veľmi obohacujúce a mám nádej, že aj ja som akýmsi obohatením pre službu v diecéze.

Váš svätiteľ biskup Štefan Sečka povedal pri vašom júnovom vysvätení, že nielen vzhľadom na veľkosť diecézy a pribúdajúce úlohy, ale aj pre jeho ubúdajúce sily potrebuje, aby sa zabezpečila duchovná starostlivosť o veriacich. Je toto vašou prioritou v diecéze?
V aktuálnej pozícií áno. Práve toto je priorita – byť podľa okolností stále pri diecéznom biskupovi, byť vnímavý aj na jeho očakávania, aj na jeho potreby. Zverenú mám aj permanentnú formáciu kňazov, čo si vyžaduje hlbšiu prípravu. Čas prázdnin a dovoleniek som využil aj takýmto spôsobom: pripravoval som sa na to, čo bude potrebné v ďalších mesiacoch.

Máte aj inú úlohu?
Som menovaný aj za generálneho vikára, čo znamená, že som alter ego diecézneho biskupa, čiže jeho druhé ja. Samozrejme, v súlade s jeho vôľou sa snažím konať všetky úlohy, ktoré sú mi zverené. Riešim aj personálne záležitosti a potom všetko to, čo mi nariaďuje Kódex kánonického práva.

Prejdime do minulosti. Vaše prvé duchovné pôsobisko bolo v Podolínci, potom po vojenskej službe ste boli vo Svite, neskôr v Liptovskom Mikuláši. Ako si spomínate na toto hektické obdobie, keďže ste dovtedy nikde neboli dlhšie ako jeden celý rok?
Bol to aj dôsledok nedostatku kňazov v Spišskej diecéze, a zároveň aj dôsledok toho, že som ešte nebol na vojenskej základnej službe. Dostal som sa tam až ako vysvätený služobník Cirkvi. Takže toto všetko spôsobilo, že som bol na jednotlivých kaplánskych miestach veľmi krátko. Uvedomil som si, že tu na zemi sme cirkev putujúca, a že i ja som takýmto pútnikom. Malo to aj svoje výhody, všetky veci som si zbalil do cestovnej tašky a dvoch škatúľ, a mohol som ísť. Bolo to však aj náročné, keďže po relatívne krátkom čase som mal poznávať nových ľudí. Zároveň som to vnímal ako akýsi dar na obohatenie, že som mal možnosť spoznať mnoho dobrých a statočných ľudí.

Zaujímajú nás aj vaše pôsobiská na dolnom Liptove. Od septembra 1990 ste boli rok v Ružomberku. Aký je Ružomberok?
Ružomberská farnosť nabrala mestský ráz, čo má svoje plusy aj mínusy. Mínusom bolo, že v tej dobe bol iba farský kostol a na druhej strane námestia ešte jezuitský. Ľudia zo sídlisk to mali dosť ďaleko. Bola to vždy veľká obeta, keď mali byť na svätej omši. Samozrejme, nejaké autobusové spoje boli k dispozícii, ale nebolo to také, ako dnes. Už spomínaný nedostatok kňazov bol aj v Ružomberku. Okrem pána dekana, ktorý mal vyše sedemdesiat rokov, sme boli iba dvaja kapláni a práve sa po revolúcii otvárali možnosti pôsobiť na školách, chodiť do nemocníc, keďže v Ružomberku bola aj štátna aj vojenská nemocnica, a takisto k tomu pribudla aj pastoračná služba v nápravno-výchovnom ústave. Bolo čo robiť a naozaj, som to s úsmevom komentoval, že je toľko roboty a služby, že bolo treba pracovať cez týždeň v pokluse a cez víkendy behom.

Viac ako štyri roky ste chodievali do ružomberskej väznice. Aké spomienky to vo vás vyvoláva?
Mnohí väzni v Ružomberku boli na Liptov preradení po leopoldovskej vzbure z Leopoldova, preto to nebolo celkom jednoduché. Na stretnutia so mnou chodili tí, ktorí chceli, ale stávalo sa, že aj tí, ktorí neboli vychovávaní vo viere.

Biskup Ján Kuboš pri konsekrácii kostola v Studničnej.
Foto: Juraj Brezáni

Uvedomil som si, že aj to je úloha vysväteného služobníka cirkvi, aby bol k dispozícii všetkým. Aj tým, čo nepočuli o Ježišovi.
S odstupom času som sa začal dívať na túto službu ako na niečo, čo ma obohacuje. Ja som mohol niečím inšpirovať tých odsúdených, ale aj oni mňa. Tiež som si uvedomil hodnotu slobody. Čo všetko by dali väzni za to, aby boli slobodní ako ja.

Ako stretnutia prebiehali a čo všetko obnáša pastoračná služba vo väznici? Čo všetko ste vykonávali?
Bývalo to tam necelé tri hodiny, kým som sa totiž dostal dnu cez jednotlivé zábrany a kým sa tam oni zhromaždili. A ako som spomenul, boli tam aj tí z Leopoldova. Oni nesmeli byť s ďalšou skupinou, čiže som mával osobitné stretnutie s jednou a potom s druhou skupinou. Zameral som sa na bohoslužbu slova, potom na výklad Božieho slova, no a potom bola voľná diskusia o tom, čo ich zaujímalo alebo trápilo. Podarilo sa mi tam zabezpečiť aj návštevu rehoľnej sestry Bernadety Pánčiovej, ktorá ich povzbudila svojim životným príbehom, a takisto prejavil záujem o návštevu aj nebohý biskup František Tondra. Niekedy som sa vracal späť do farnosti až podvečer, ale vychutnával som si ten pocit slobody, nielen keď som vychádzal von z väznice, ale aj tej slobody, ktorú nám dáva Kristus. Takže to bolo také požehnané obdobie.

Súbežne s týmto ste vykonávali službu farára v Liptovskej Osade.
Táto farnosť má svoje špecifiká. Rozkol, ktorý postihol v 20. storočí cirkev v Čechách, zasiahol aj Liptovskú Osadu. Bohu vďaka, pričinením viace-rých kňazov sa napomohlo k tomu, aby sa táto farnosť mohla vrátiť ku katolíckej viere, ktorú v dnešnej dobe v Liptovskej Osade vyznáva veľká väčšina ľudí. Našiel som tam množstvo ľudí čakajúcich na Božie milosrdenstvo, na Božie dary a ľudí, ktorí boli ochotní pomáhať miestnej cirkvi. Prežil som tam krásnych šesť rokov. Aj keď som zastupoval staručkých kňazov na okolí, napríklad v Liptovskej Lúžnej alebo v Liptovských Revúcach. Po smrti pána farára Albína Iváka v Liptovskej Lúžnej som od marca 1994 niekoľko mesiacov bol aj poverený spravovať túto farnosť ako zastupujúci farár.

V súčasnosti prežívame koronakrízu. Rok 2020 si práve kvôli nej budeme pamätať ako špeciálny. Ako ste prežívali obdobie prvej vlny pandémie? Čo nás mohla táto kríza naučiť?
Po tých obmedzeniach som si začal uvedomovať, aká vzácna je sloboda človeka. My sme tým obmedzeniam len privoňali, zatiaľ čo ľudia v 50. rokoch minulého storočia boli väznení pre svoje katolícke vyznanie. Aj v mojej rodine boli moji príbuzní vo výkone trestu. Jednoducho bola to veľká nespravodlivosť. Keď si to tak človek uvedomí, že čo museli prežívať. Boli obmedzení nie tak, ako my, že si musíme dať rúško a zrieknuť sa fyzickej účasti na svätej omši. Oni nemohli ani počúvať či sledovať svätú omšu, nemohli sa pred inými prežehnávať alebo pomodliť sa nahlas. To bolo celkom iné obmedzenie slobody. Koronakríza mi napomohla uvedomiť si dar slobody a ďakovať Pánu Bohu, že nás táto pandémia len „lízla“. Veríme, že aj na príhovor Panny Márie a svätých sme boli uchránení pred väčšími tragédiami, ktoré boli napríklad v Taliansku.

„My sme tým obmedzeniam len privoňali, zatiaľ čo ľudia v 50. rokoch minulého storočia boli väznení pre svoje katolícke vyznanie.“

Kto je Ján Kuboš

Má 54 rokov, pochádza z Trstenej. Päť mesiacov pred Nežnou revolúciou bol vysvätený biskupom Jánom Sokolom za kňaza, pričom ako duchovný pôsobil v Podolínci, Svite, Liptovskom Mikuláši. Na dolnom Liptove bol v ružomberskej farnosti, v Liptovskej Osade či v Liptovskej Lúžnej.
Potom pôsobil aj ako špirituál Kňazského seminára na Teologickom inštitúte v Spišskom Podhradí. Od roku 1998 študoval kanonické právo v poľskom Lubline, kde dosiahol akademický titul Licenciát kánonického práva. Do minulého roka pôsobil ako člen diecéznej liturgickej komisie a pracoval aj ako direktor pre pastoráciu povolaní v diecéze. Je tiež sudcom Cirkevného súdu Spišského biskupstva. Dňa 25. marca 2020 bol pápežom Františkom menovaný za spišského pomocného biskupa, jeho svätiteľ biskup Štefan Sečka, ho právoplatne vysvätil za biskupa 24. júna 2020 v katedrále v Spišskej Kapitule v Spišskom Podhradí.

Inštitút RK je občianske združenie, ktorého cieľom je rozvoj mesta Ružomberok a liptovského regiónu. Aj preto podporujeme súťaž Ružomberčania fotografujú 5, ktorú organizuje miestny Fotoklub RK 1924. Fotografická súťaž je určená pre všetkých, ktorých spája s Ružomberkom pôvod, pobyt, práca a štúdium.

Chceš vyhrať?

Pošli fotky do súťaže

RUŽOMBERČANIA FOTOGRAFUJÚ 5

1. cena 70,- €
2. cena 50,- €
3. cena 30,- €

v každej z troch kategórií

Podrobnosti:

www.fotoklub.sk
www.fototime.sk

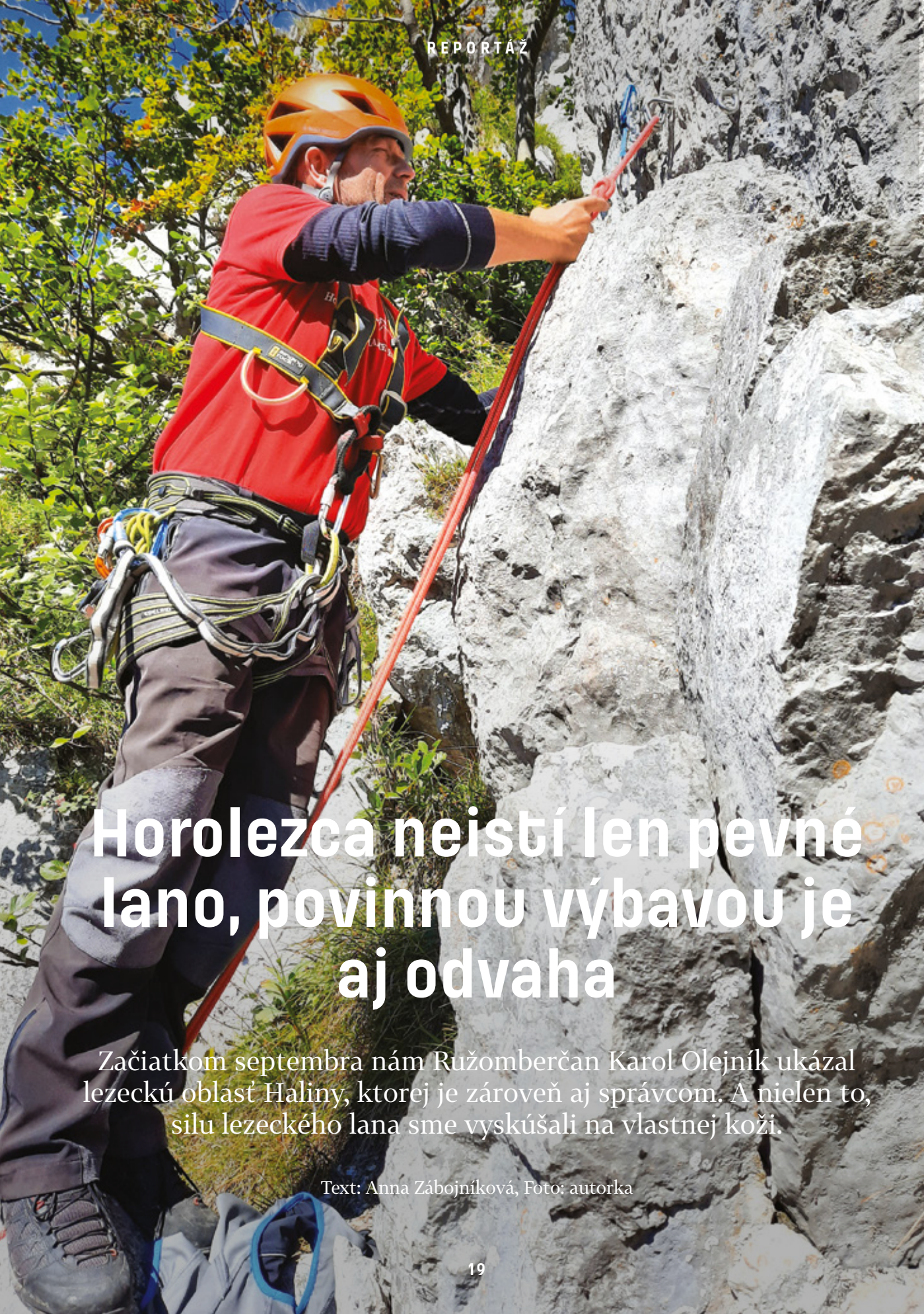

Horolezca neistí len pevné lano, povinnou výbavou je aj odvaha

Začiatkom septembra nám Ružomberčan Karol Olejník ukázal lezeckú oblasť Haliny, ktorej je zároveň aj správcom. A nielen to, silu lezeckého lana sme vyskúšali na vlastnej koži.

Text: Anna Zábojníková, Foto: autorka

Medzi vychýrené oblasti Liptova patrí predovšetkým Malinô Brdo, ktoré ponúka vyžitie pre lyžiarov, cyklistov ale aj turistov.

Málokto však vie, že na lyžiarske stredisko dohliadajú v najvýchodnejšej časti severného výbežku Veľkej Fatry Haliny. Masívne skaly už roky učia začiatočníkov, ale aj zdatných lezcov vytrvalosti či technikám lezenia, a to nielen Ružomberčanov, ale aj lezcov z celého Slovenska.

Horolezci sú súčasťou Slovenského zväzu horolezcov, ktorý zastrešuje aj horolezecký klub IAMES Ružomberok. Druhý najväčší lezecký klub v Žilinskom kraji má okolo 100 členov, súčasťou tímu horolezcov je aj Karol Olejník. Kým v zime lezci trénujú na lezeckej stene v telocvični na Strednej odbornej škole polytechnickej, v lete môžu do rúk uchopiť aj skaly.

Aj centimetrová skala dokáže zabiť človeka

Zastavíme na parkovisku pri lezeckej oblasti a kontrolujeme výstroj. Najdôležitejšie je chrániť samého seba, preto musí byť povinnou výbavou prilba. „Dôležitý je aj horolezecký sedák, na ktorom máme prichytené rôzne typy istení, spúšťacie pomôcky či slučky a samozrejme lano," vymenúva materiálne zabezpečenie Karol Olejník.

Karol Olejník počas vŕtania nového istiaceho bodu.
Foto: autorka

Na Malinô Brdo sme sa vybrali autom priamo z Ružomberka. Pre vjazd autom je potrebné povolenie na jednorazový vstup, ktoré je možné získať na mestskej polícii v Ružomberku za poplatok. Prístup je možný aj pomocou kabínkovej lanovky na Malinô Brdo.

„Skalnaté bralá delíme na štyri časti – východné, stredné, západné a zadné. Prvé tri sa nachádzajú v blízkosti hotela Malina a štvrtá zadná časť Halín sa nachádza blízko Májekovej chaty. Haliny sú zaujímavé svojou dominantnosťou a rôznorodým skalnatým členením," vysvetľuje Karol Olejník.

Haliny sú často využívané začínajúcimi, ale aj pokročilými horolezcami. Prvé lezecké výstupy boli uskutočnené v 60. rokoch 20. storočia. Väčšina ciest je viacdĺžková, zaistená skobami alebo borhákmi.

Lezeckých lokalít je na Slovensku viac. Medzi známe patrí Dreveník na východe Slovenska, lezecká oblasť Kalamárka pri Detve, no zaliezť sa dá aj v okolí, napríklad v Dolnom Kubíne na Tupej Skale či v lezeckej oblasti Machnatô v Liptovskom Mikuláši.

Každá z lezeckých oblastí na Slovensku má svojho správcu. Na Halinách je to PhDr. Karol Olejník. „Je to dobrovoľná činnosť, no veľmi prospešná pre lezcov. Správca zabezpečuje to, aby boli jednotlivé lezecké steny dostatočne a hlavne bezpečne preistené," približuje úlohy správcu.

My sme si skúsili jednu lezeckú cestu aspoň zlaniť. Nachádzame sa vo výške 30 metrov, čo je približne výška desaťposchodovej budovy. Na hlave máme horolezeckú prilbu, na sebe oblečený lezecký sedák.

Pohľad zo skaly prevráti žalúdok

„Najskôr musím pripraviť štand, teda kotviace stanovisko na zlaňovanie," hovorí nám na vrchole skaly Karol Olejník. Smrť v očiach sme síce nemali, no mierne znepokojenie vytušil. „Lano udrží aj päť či šesť ton a kotvenie v skale o nič menej," prerušil ticho správca a nám neostalo nič iné, len mu dôverovať.

Do batohu pribalil aj vŕtačku. Počas zlaňovania 30 metrov vysokej lezeckej trasy, ktorá sa nazýva Kazateľňa, chce navŕtať aj dva nové istiace body. Kým správca pripravuje lano, my sa držíme zaistený v úzadí, aby sme sa predsa len na pevnú zem nedostali oveľa rýchlejšie, než sme plánovali. Karol Olejník nás poučil o funkcii istiacej pomôcky a pripravil nás na zlaňovanie.

„Táto brzdná páka slúži na to, aby sa lezec pomaly púšťal dole. Do pravej ruky si chytí lano a druhou rukou uchopí páku. Ako rýchlo si bude lezec uvoľňovať lano istiacou pomôckou, tak rýchlo bude postupovať dolu. Dôležité je mať pri zlaňovaní nohy pred sebou a vystreté," zneli prvé rady. O pár chvíľ sme už obaja viseli vedľa seba 30 metrov nad pevnou zemou. Pohľad na výšku pod nami pichol pri srdci, pohol žalúdkom.

Dole sme postupovali pomaly a čím dlhšie sme sa ubezpečovali,

že nás lano skutočne udrží, tým lepšie sme sa cítili. Počas zlaňovania bolo náročné najmä to, ako a kam správne oprieť nohy o skalu. Niekedy bol povrch skál takmer hladký, inokedy nás potrápila ich členitosť.

Zastali sme dvakrát, zakaždým, keď správca vŕtal a osádzal nové istenie. Aj napriek tomu, že bol pri zlaňovaní pochopiteľne rýchlejší, na poslednom úseku nás zodpovedne čakal a inštruoval. „Nohy vystrieť a pomaly sa spúšťať dole," znel jasný pokyn počas zlaňovania posledného, o niečo náročnejšieho vzdušného úseku.

Po položení nôh na pevnú zem sme mali pocit, akoby sme sa hodinu kolotočovali. Zlaňovanie síce bolo na konci, no nám ostávalo ešte stiahnuť dolu lano. Obaja sme sa postavili bokom od smeru jeho padania. Opäť sa nám potvrdilo, že prilba je dôležitou súčasťou výbavy horolezca.

„Lano udrží aj päť či šesť ton a kotvenie v skale o nič menej," prerušil ticho správca a nám neostalo nič iné, len mu dôverovať.

Keď sa lano počas sťahovania na zem trie o skaly, stane sa, že sa uvoľnia a odtrhnú. Niektoré sú drobné, iné väčšie, no môžu spôsobiť vážny úraz. Ten sa však môže stať aj počas samotného lezenia. „Lezecká cesta by mala byť vyčistená nielen od kríkov, ale aj od uvoľnených skál," vysvetľuje Karol Olejník.

Počas zlaňovania sa aj nám do cesty pritrafil úsek, kde sme museli drobné skalky zhodiť dole, nakoľko mohli neskôr spadnúť na nás. „Aj tu však platí bezpečnosť, že pod skalou sa nik nesmie nachádzať," zdôrazňuje správca Halín.

Ešte viac skvelého čítania na
www.rkmagazin.sk

Nájdete nás aj na facebooku:
facebook.com/rkmagazin

aj na instagrame:
instagram.com/ruzomberskymagazin/

Ďalšie číslo RK Magazínu výjde 22.10.2020

Kraj zavádza zmenu cestovného v prímestskej autobusovej doprave

Žilinská župa plánuje prejsť z pásmovej tarify na kilometrickú. Niektorí cestujúci ušetria, iní si priplatia.

Od prvého októbra čakajú cestujúcich v prímestskej autobusovej doprave zmeny cestovného. Žilinský kraj plánuje prejsť z doterajšej pásmovej tarify na kilometrickú. Informovala o tom hovorkyňa kraja Martina Remencová.

„V súčasne platnej pásmovej tarife sa cestovné menilo skokovo a cestujúci platil rovnako, či precestoval o 3 km viac alebo menej," píše sa v správe o pripravovanej zmene tarify, materiáli vypracovanom odborom dopravy Úradu ŽSK, podľa ktorého sa zmenou dosiahne väčšia transparentnosť a spravodlivosť. Za lístok by sme totiž mali zaplatiť len toľko, koľko precestujeme.

Od nového mesiaca by mala byť podľa návrhu základná sadzba cestovného lístka 60 centov. K nim sa pripočíta 5 centov za každý jeden tarifný kilometer.

Pribudnú prestupné cestovné lístky

V rámci zmeny tarify pribude ďalšia novinka. Kraj zavedie prestupné cestovné lístky. Doteraz v kraji chýbali a cestujúci si pri prestupe na iný autobusový spoj musel kúpiť ďalší cestovný lístok.

Po novom môže cestujúci prestúpiť do 30 minút (od príchodu do výstupnej zastávky) bez toho, aby znova platil základnú sadzbu. V prestupnom spoji už uhradí iba pohyblivú sadzbu cestovného lístka za prejdené tarifné kilometre.

Takto zľavnené cestovné sa však vzťahuje iba na pasažierov, ktorí platia dopravnou kartou. Základná sadzba by vyšla na 0, 47 centov,

Prímestská autobusová doprava Žilinského kraja.
Foto: Juraj Brezáni

poplatok za každý kilometer by predstavoval štyri centy. „Neskôr sa prestupné lístky rozšíria aj na cestujúcich platiacich v hotovosti," uviedla hovorkyňa Remencová.

Niektorí ušetria, ďalší zaplatia viac

Po zmene tarify sa niektorým cestujúcim cestovné zníži. Naopak, iní od októbra zaplatia za cestovný lístok viac. Úsporu pocítia najmä pasažieri, ktorí sa vyberú na dlhšie vzdialenosti.

Výrazne klesne cestovné cestujúcim na dlhšie vzdialenosti (po 25-kilometri), ale mierne klesne aj cestujúcim na kratšie vzdialenosti, do 2 – 3 tarifného kilometra, píše sa v už spomínanom dokumente.

Kraj chce zmenou tarifného systému motivovať cestujúcich k platbe dopravnou kartou. Tá by po zavedení novej tarify mala byť zvýhodnená oproti platbe v hotovosti o vyše 21 percent.

„Naším cieľom určite nie je zvyšovať cestovné. Meníme systém, zmena tarify z pásmovej na kilometrickú a novinka v podobe prestupného lístka sú krokmi, ktoré súvisia s prípravou na spustenie integrovanej dopravy v Žilinskom kraji. Týmito zmenami chceme dosiahnuť väčšiu spravodlivosť, prehľadnosť, jednoduchosť a priniesť vyššie zľavy," uzavrela županka Erika Jurinová.

Autor: Nikola Marhefková

Mesto sa opäť zafullalo

Mesto (o)žilo Ľudovítom Fullom. Z expozície sa dostal do ružomberských ulíc, na autobusové zastávky, módnu prehliadku i hudobné vystúpenia. Ako prebiehal mestský festival Fullove dni 2020?

Text: Nikola Marhefková Foto: Jaroslav Moravčík

Pod erbom ruže prepichnutej šípom stojí muž. Na pohľad nekonvenčný umelec. V ruke gitara, dlhé vlasy mu dopadajú na plecia, zvyšok prameňov je zauzlených v drdoli. Pozornosť publika má zaistenú. Nielen preto, že v šere miestnosti ho vďaka svetlu reflektorov vidno oveľa zreteľnejšie než obrysy vašich prísediacich. Vyludzuje zo seba aj príjemné melódie. Okrem nich tlmene, cez rúška, počuť aj nôtenie z obecenstva, ktoré vyzval k spoločenému spievaniu jednoduchého popevku.

„Skúsime spolu spievať. Pokiaľ sa vám nebude chcieť, nespievajte. Ale bude to počuť," prihovára sa žartom. O ticho sa však obávať nemusíme, hlasom zapĺňa Martin Geišberg celú Veľkú dvoranu. S hlasivkami a bránicou to vieru vie. Kde-tu vidno hýbajúce sa končatiny do rytmu, niekomu stačí privrieť oči a nechať si zimomriavkami prejsť šiju. Asi nie nadarmo si vyslúžil standing ovation. Kým pódium prenechá moderátorovi a ďalším číslam, jeho tričko s logom Fullových dní opäť pripomenie, na akom podujatí sa nachádzate.

Koncert Mariána Geišberga ste si mohli užiť na ulici aj vo Veľkej Dvorane.
Foto: Jaroslav Moravčík

Tento raz o festival „zakopávali"

Tie sa konali ešte začiatom septembra. Oproti nultému ročníku vytiahli program z Hýrošovho parku priamo do centra mesta, na križovatku najfrekventovanejších ulíc. Organizátori chceli zasiahnuť čo najviac ľudí, aby o festival doslova „zakopávali". Čo sa aj darilo. Diváci sa pristavovali, či už cielene alebo zo zvedavosti.

Už z diaľky sa dalo vytušiť, že sa v meste čosi deje. Indíciou boli rozložené stánky, kameramani na vyvýšených konštrukciách, veľkoplošná obrazovka, maľujúce deti na chodníkoch, „piknik" neďaleko „vajca", kde na koberci sedeli diváci. Pozornosť upierali smerom na hodiny pri záhonoch, okolo ktorých bolo vybudované kruhové pódium. Práve na ňom sa sústredil popoludňajší program.

Predstavilo sa bábkové divadlo, s improvizovaným playlistom vystúpil Martin Geišberg. Pódia sa následne zhostil Folklórny súbor Liptov s netradičnou prehliadkou folklóru, poňatou ako komentovanou fashion show. Kým v niektorých momentoch je prítomné poskromnejšie zoskupenie, ľudia sa postupne zhromažďujú, časom je cez zhustené obecenstvo náročnejšia „premávka".

Zvýšený záujem divákov naznačujú aj priamo úmerne sa dvíhajúce mobilné aparáty do vzduchu, dokumentujúc dianie pred sebou. To sú už na provizórnom móle predvádzané „fullovské kroje" módnej návrhárky Lenky Sršňovej, ktorá sa vo svojej kolekcii Fullove inšpirovala motívmi práve ružomberského umelca.

Niektorí si uchmatli svoje miesto aj výhľad postojačky, ďalší sa usádzajú na schodoch. Programu pod holým nebom dopriali aj príjemné, ešte letné teploty, na rozdiel od minulého roka, kedy sa pod nižšiu účasť pravdepodobne podpísalo aj mrzké počasie.

A komu sa zachcelo kultúrne vyžiť v interiéri, stačilo vybehnúť na Námestie Andreja Hlinku a usalašiť sa v komornom prostredí kaviarničky, kde sa podvečer „podávalo" premietanie filmov.

Kto nestihol program v meste alebo mal chuť na repete, mohol večer zamieriť na galaprogram do Veľkej dvorany. Opäť koncertoval Geišberg, po ňom večer zafarbila znova Lenka Sršňová so svojou módnou prehliadkou.

Jazzové zakončenie ponúkol Peter Lipa. Začal starou americkou piesňou o slnečnej strane ulice, siahol aj do vlastného repertoára. A na ten deň dal aj jednu výsostne tematickú skladbu. „Na ostatný album sme nahrali pieseň O podozrivom. Vtedy som nevedel, že to bude také aktuálne. Sú ľudia, ktorí sú podozriví, ale, ako vidíte, zatiaľ im to nevieme dokázať," prihováral sa publiku zjavnou narážkou na rozsudok v kauze vraždy Jána Kuciaka a Martiny Kušnírovej.

Viac Fullu v meste

V piatok program pokračoval, tento raz pod dvomi na sebe uloženými hranolmi. V Galérii Ľudovíta Fullu (GĽF). Pripravené boli workshopy i vernisáže.

Už vlani bolo ambíciou organizátorov zviditeľniť Fullovu tvorbu

Súčasťou programu bol aj Folklórny súbor Liptov.
Foto: Jaroslav Moravčík

medzi Ružomberčanmi, chceli ju tiež dostať spoza múrov galérie do ulíc.

A na verejných priestranstvách už sčasti prítomný je. S Fullom možno prečkať čas napríklad na MHD spoj. Dve autobusové zastávky vedľa galérie sú pomaľované na motívy jeho diel, čo majú na svedomí grafický dizajnér Ondrej Jób v spolupráci s Lenkou Sršňovou.

„Dnes je toto naplnenie môjho sna. Viac Fullu je na autobusových zastávkach," vyslovila počas vernisáže jedna z organizátorov, riaditeľka GĽF Zuzana Gažíková, ktorá si želala, aby sme v meste nachádzali odkazy Fullu v drobnej architektúre či informačnom systéme. K puncu pouličného umenia prispela aj mládež maľujúca objekty po meste či predgalerijný koncert známeho pesničkára Džukiho.

Kto má rád symboliku? Ku večeru lákala výstava 20/20. Pri 20. výročí Školy úžitkového výtvarníctva predstavilo svoje diela 20 absolventov, pri ktorých sa možno hrdo potľapkať po pleci. Vo svojich profesiách sa etablovali, nejeden má za sebou pôsobenie v zahraničí. Prezentovaná bola modrotlač, textilný či interiérový dizajn, výroba charakterov pre počítačové hry, ale aj odevná návrhárka pracujúca s nanotechnológiami. Práve pri tejto výstave a nasledovnej PechaKucha Night bol už väčší nápor návštevníkov, kde bol pre obmedzený počet vzácnym vlastníctvom farebný náramok umožňujúci vstup do galérie.

V tento večer by si človek navyše želal dar bilokácie, schopnosť byť na dvoch miestach naraz. Nastal totiž prienik podujatí: človek by aj zotrval v galérii na pokračujúcom programe, zároveň k nemu doliehali zvuky koncertu Hrdzy z neďalekého Hýrošovho parku, ešte predtým poškuľoval po účastníkoch Večerného behu.

Fyzickým aktivitám sa mohli návštevníci festivalu venovať aj v posledný deň Fullových dní. Nasadnúť na bicykle a navštíviť konkrétne miesta v okolí, ktoré sa v rôznych formách prejavili vo Fullových dielach. Hudobnou bodkou bol RK Jazz Band.

Fulla aj ako ilustrátor, scénograf či grafik

Galéria Ľudovíta Fullu počítala v tomto roku s už akútne potrebnou rekonštrukciou, preto časť programu festivalu vopred pripravovala aj na exteriér. Zásadná oprava však nenastala. No prišiel Covid-19 a s ním aj dočasné zatvorenie krajiny. Počas vynútenej prestávky tak vyčistili stálu expozíciu,

poupratovali, niektoré obrazy dali zrekonštruovať, zbierku diel doplnili. Obdivovať môžeme olejové maľby, ku ktorým pribudli dosiaľ dva nevystavené obrazy zo súkromnej zbierky. No nielen to.

„Mojou víziou bolo predstaviť Fullu aj v iných polohách. Ako výtvarníka, ktorý tvoril v oblasti ilustrácie, grafiky, scénografie," povedala Gažíková o predstave, ktorá sa napokon pretavila do reality v podobe troch tzv. blackboxov. Mobilných kontajnerov, ktoré obsahujú práve túto Fullovu tvorbu. Jeden box avantgardnú, ďalší grafickú. V chronologickom poradí druhý kontajner je venovaný detským ilustráciám. Práve skrz ne mali staršie generácie s Fullovou tvorbou prvý kontakt. Počas vernisáže odhalila kurátorka SNG Katarína Bajcurová niečo, čo sme pri listovaní dnes už kultového Dobšinského diela možno netušili.

„V 50. rokoch začal Fulla robiť Slovenské rozprávky trošku z núdze. Ukončil pracovný pomer na Vysokej škole výtvarných umení. Neprijal socialistický realizmus, sekol so straníckou knižkou. Postavil sa proti tomu, čo režim od neho chcel. Stiahol sa do ústrania a začal ilustrovať.

„Fulla bol určite veľký talent. Zároveň mal vždy jasnú predstavu o svojej ceste. Vedel, že chce maľovať a bude maľovať," hovorí Zuzana Gažíková.

Dostal takéto zadanie a vzniklo klasické dielo. To je svojím spôsobom aj príkladom rezistencie voči mocenským požiadavkám a socialistickému realizmu 50. rokov," povedala Bajcúrová, podľa ktorej je Fulla umelcom, ktorý nikdy nezostarne.

Workshop v Galérii Ľudovíta Fullu.
Foto: Jaroslav Moravčík

Boxy sú uzavreté, potrebný je lektor, ktorý ich návštevníkom rozloží. A to z prozaického dôvodu. Diela sú na papierových nosičoch, ktoré nemôžu byť dlho vystavené na svetle a tak ich nie je možné prezentovať na stálej expozícii. Ďalšiu novinku možno zbadať na medziposchodiach. Na „stene spomienok", na ktorej chceli Fullu priblížiť ako človeka, inštalovali z jeho archívu fotografie od detstva až po obdobie, kedy bol váženým národným umelcom.

Z Ružomberka chcú Fullovo mesto

„Fulla bol určite veľký talent. Zároveň mal vždy jasnú predstavu o svojej ceste. Vedel, že chce maľovať a bude maľovať," začína riaditeľka Gažíková na naše požiadanie čo najhutnejšiu a najvýstižnejšiu charakteristiku umelca.

Veľmi ho ovplyvnilo prostredie, v ktorom vyrastal. Predovšetkým tunajší folklór, spôsob života a zrejme aj farebnosť. Vybral sa do sveta, Prahy či Paríža, kde bol vnímavý ku všetkým podnetom, ktoré sa v tom čase

v umení diali. Vyskúšal si rôzne smery a štýly, z nich si vyťažil pre seba to podstatné.

„Dokázal si namixovať špecifický štýl vlastného výtvarného prejavu. Spravil to úplne geniálne. Je veľmi zrozumiteľný, farebný, ľuďmi prijateľný, cítia v tom folklór. Zároveň sú v ňom viditeľné ohlasy európskej moderny. Predovšetkým konštruktivizmu a kubizmu. To je Fulla," približuje nám Gažíková. Na jeho diela sa tak s pôžitkom môže dívať laik, ocení ich aj odborné oko.

Podobne sa organizátori snažili zostaviť aj obsahovú náplň festivalu. „Program sme sa snažili namiešať tak, aby bol blízky aj bežnému človeku. Aby Fullu spoznal cez veci, ktoré sú mu blízke, napríklad skrz módne prehliadky. Zastúpenie mal aj odbornejší program pripravený v Galérii Ľudovíta Fullu," uviedol ďalší organizátor Róbert Kolár.

Festival Fullove dni nemajú ambíciu nahradiť jarmok, ktorý už má svoju tradíciu. Sú svojbytným podujatím so svojimi charakteristickými črtami. Profilujú sa aj skrz program, ktorý má byť vždy spätý s Fullom. Že by pri tom mohli vyčerpať námety, sa neobávajú. „Osobnosť a dielo Fullu je bohaté na inšpiráciu. Som presvedčený o tom, že pripravíme vždy niečo nové a neopozerané," myslí si Kolár.

Už počiatočným cieľom organizátorov bolo zviditeľniť Fullu medzi miestnymi. Majú však ďalší. Tak trochu beh na dlhú trať. „Naším cieľom, síce ambicióznym, no nie nesplniteľným, je spraviť z Ružomberka mesto Ľudovíta Fullu," hovorí Kolár.

Aj vďaka školským exkurziám Fullu miestni síce poznajú, no automaticky nie je prvou asociáciou napríklad pri otázke, kam v meste ísť či čo sa tu dá vidieť. „To vravím aj sebakriticky. Nenapadne nám hneď Fullova galéria, čo je určite cez hranice Slovenska presahujúce dielo. Jednak je tak našou ambíciou, aby sme sa s Fullom stotožnili samotní Ružomberčania. Rovnako sa budeme usilovať, aby aj spoza hraníc mesta ľudia vedeli, že Ružomberok je Fullovo mesto," dodáva.

Prvý ročník mestského festivalu Fullove dni stál približne 32-tisíc eur. Mesto sa podieľalo sumou 15-tisíc, zvyšok hradil Inštitút RK a Róbert Kolár.

Róbert Kolár je vydavateľom RK Magazínu.

Mesto zafarbila svojou kolekciou Fullove aj módna návrhárka Lenka Sršňová, ktorá sa ňou inšpirovala Fullovými motívmi.
Foto: Jaroslav Moravčík

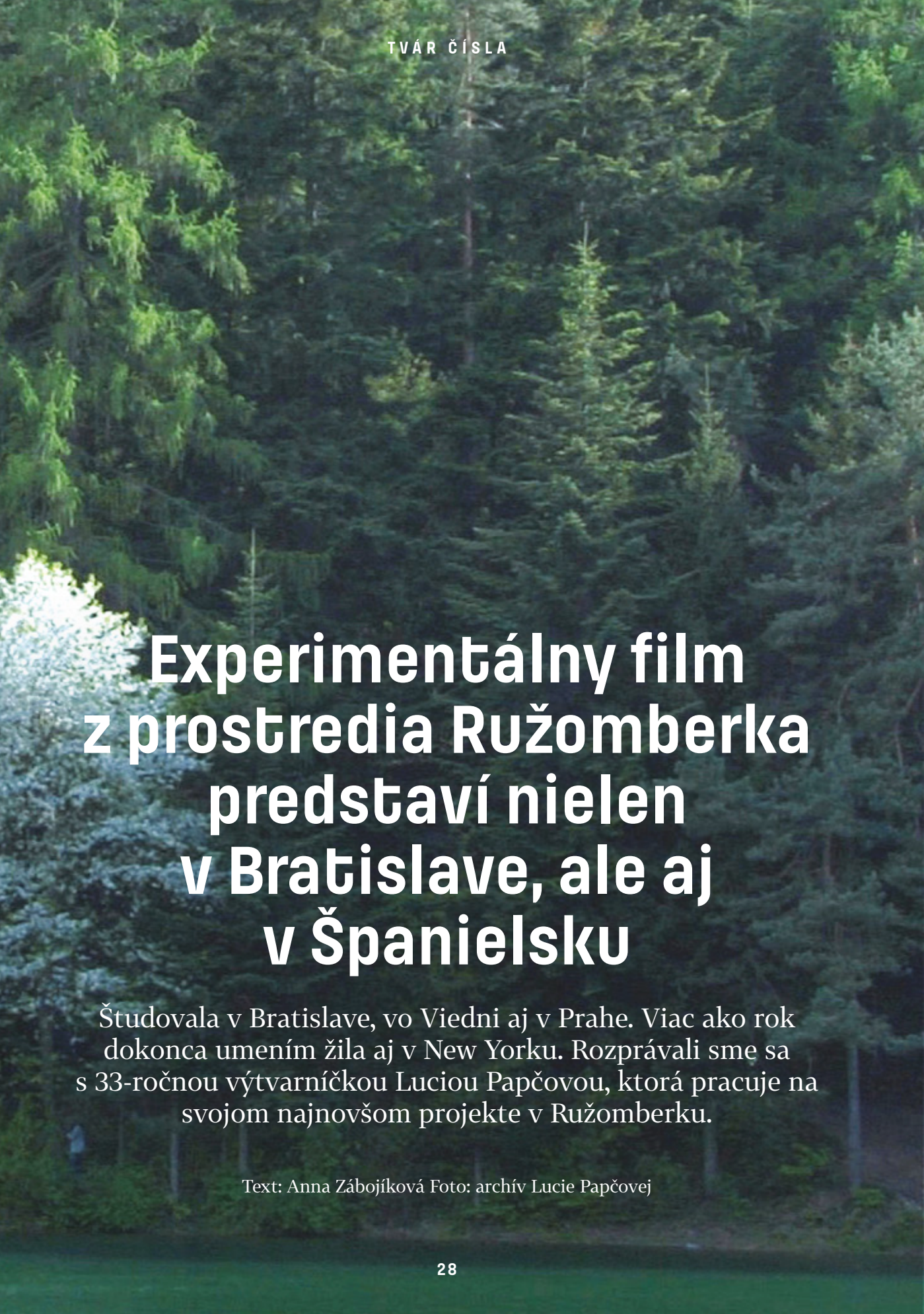

Experimentálny film z prostredia Ružomberka predstaví nielen v Bratislave, ale aj v Španielsku

Študovala v Bratislave, vo Viedni aj v Prahe. Viac ako rok dokonca umením žila aj v New Yorku. Rozprávali sme sa s 33-ročnou výtvarníčkou Luciou Papčovou, ktorá pracuje na svojom najnovšom projekte v Ružomberku.

Text: Anna Zábojíková Foto: archív Lucie Papčovej

Pozeranie filmu v kinosále sem-tam prehluší hlasný smiech, konzumácia pukancov či sŕkanie nápoja. Pri jednoduchých žánroch sa dokonca divák ani nemusí pozerať na príbeh, ktorý je ukrytý medzi jeho riadkami. Niektorí majú navyše čo robiť, aby sa popri čítaní titulkov a pozeraní na obraz sústredili aj na dej. Počas záverečných minút už väčšina premýšľa nad tým, či sa ho naozaj oplatilo vidieť.

Tvorba pre náročnejších divákov

S obrazom, videom a zvukom pracuje aj Lucia Papčová. Jej videoinštalácie sú však úplné iné než klasický film, oveľa kratšie, navyše vhodné do galérie. Okrem toho si vyžadujú aj náročné publikum. Významy, ktoré vytvára, idú oveľa hlbšie ako pod prvotnú informáciu a publikum, ktoré má o tento typ umenia záujem, je veľmi úzke. Obzvlášť na Slovensku, kde tento typ výtvarného vyjadrenia ešte nemá zázemie porovnateľné so zahraničím a tak sa ťažšie dostáva ku divákom.

Štúdium umenia začala v rodnej Bratislave na Vysokej škole výtvarných umení, kde si napokon urobila aj doktorát. „Moju záverečnú prácu tvorili štyri videoinštalácie. Dve súviseli aj s politickou témou, ktorá je aj dnes stále aktuálna, avšak v dielach je prítomná len nenápadne a preto si ju možno dedukovať až po pozornejšom zahĺbení sa do deja a textu," vysvetľuje mladá výtvarníčka.

Ďalšie dve videoinštalácie dotvárali celok celej inštalácie. Jedna pracovala s dospievajúcim chlapcom, ktorý sa venuje spevu a druhá s horolezcom, žijúcim v Černovej.

Výtvarné video pracuje s významom inak ako bežný film alebo dokument. Naratív môže byť narušovaný, rozbíjaný, zvuk už nie je len ilustráciou deja, ale sa mostatným výrazovým prostriedkom a nositeľom informácie. Dielo nemusí byť významovo ukončené, je omnoho viac otvorené voči divákovi a jeho vlastným interpretáciám.

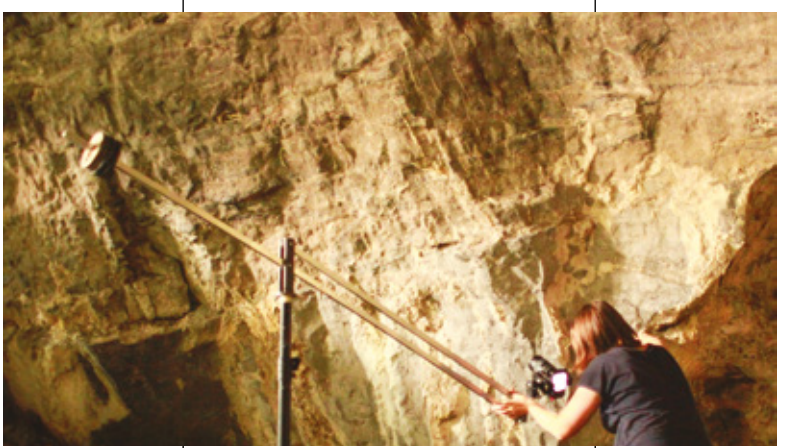

Lucia Papčová pri tvorbe nového projektu.
Foto: archív Lucie Papčovej

Najnovší projekt zachytáva dvoch Ružomberčanov

Práca na jednej videoinštalácii trvá autorke niekedy aj dva roky. Proces je pomalý tým, že pracuje so skutočnosťou a nie so scenárom. Necháva mu vlastný život a vlastné tempo, aby sa sám rozvinul. „Ja sa len snažím nachádzať alebo spúšťať situácie a procesy. Som skôr zaznamenávateľ. Mám predstavu, no keď sa rozvinie inak, rešpektujem to," vysvetľuje Papčová.
Dvaja Ružomberčania sa napokon objavia aj v najnovšom experimentálnom filme. Prekrývajú sa v ňom dva motívy. Dievča, ktoré už pri narodení pripútala na lôžko obrna a aktívny bežec Martin Hatala. Práve jeho natáčala počas 24 hodového behu. „Motiváciou bolo ísť pod povrch väčšinovo vnímaných stereotypov skrze detailné ukazovanie a preciťovanie toho, keď vie niekto slobodne narábať so svojím telom a keď niekto nemôže," vysvetľuje mladá výtvarníčka. Zároveň dodáva, že práve cez tento kontrast sa chce divákovi predostrieť iné možnosti chápania tejto problematiky.

„Pohyb napokon nie je až taký podstatný. Skôr väčšinové vnímanie spoločnosti voči tomu, čo je dobré a zlé, čo je úspech a neúspech, čo je plnohodnotný život napriek tomu, čo sa navonok javí. Nechcem dávať ponaučenia alebo tým povedať konkrétne posolstvo. Len doviesť diváka do iného stavu vnímania vecí a ukázať mu inú tvár problému, ktorá je oveľa širšia" hovorí Papčová o najnovšom a pre ňu aj najkomplikovanejšom projekte.

Videoinštalácia bude mať v novembri premiéru nielen v Bratislave, ale aj na trojdňovom festivale Loop Barcelona v Španielsku.

←
Jar po 33 rokoch, HD videoinštalácia so zvukom.
Foto: archív Lucie Papčovej

Do práce na bicykli. Ale jedine popri hlavnej ceste

Nech by ste sa v Ružomberku vybrali kamkoľvek, zaručene by ste stretli cyklistov. Zvýšený záujem o bicyklovanie stúpol najmä vďaka Saganovi, no podporila ho aj aktuálna situácia. Svoje by o tom mohli rozprávať najmä predajcovia bicyklov. Ľudia boli nútení ostať doma a keď im bolo dlho, šliapli na pedál a vybrali sa naprieč ružomberským chotárom. Sami, v partii kamarátov alebo aj s celou rodinou. Aj tento rok povzbudila Ružomberčanov do bicyklovania radnica. Na sociálnej sieti zverejnila status, kde vyzvala miestnych, aby sa zapojili do projektu Do práce na bicykli. Po prečítaní statusu si zrejme mnohí ťukali na čelo. Bizarnou skutočnosťou je totižto fakt, že cez mesto doteraz nevedú žiadne cyklochodníky. Podľa posledných zasadnutí mestských zastupiteľstiev ani viesť nebudú. Jedinou možnosťou je obľúbená Cyklokorytnička alebo horské cesty, ktoré však existujú len vďaka partii nadšencov. Ak by sa ale Ružomberčania predsa len chceli previezť bezpečne, mohli by zájsť do neďalekých miest. Inšpirovať by sa mohla aj radnica. Nový cyklochodník nedávno otvoril v Liptovskom Mikuláši aj primátor Ján Blcháč a jazdu zbrusu novým chodníkom pre „bajkerov“ si dokonca aj vyskúšal. Dva roky sa po rovnakej cyklotrase vozia aj v Dolnom Kubíne. Vietor vo vlasoch si však stále môžu užiť popri hlavnej ceste aj tunajší. Riziko skončiť pod kolesami áut je však väčšie ako pravdepodobnosť vybudovania cyklochodníkov, ktorými sa do práce môžu previezť Ružomberčania zo všetkých častí mesta.

Autorka: Anna Zábojníková

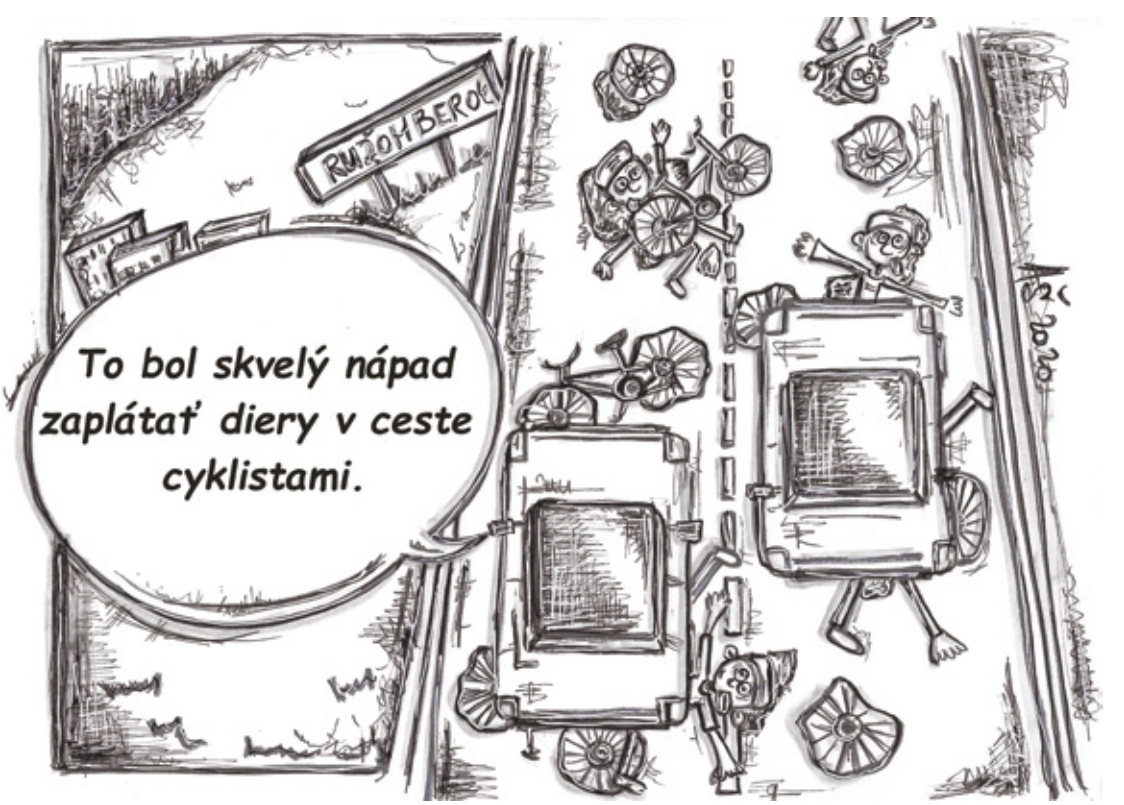

Autorka: Anna Šenkeríková

Ako zvládli začiatok školského roka ružomberské školy?

Letné prázdniny sú za dverami, žiaci a študenti opäť sedia v školských laviciach. Počas teplých mesiacov však koronavírus nezmizol, práve naopak, septembrové čísla nakazených rekordne stúpajú. Ako si s pandémiou poradili ružomberské školy a či sú v prípade zhoršenia situácie pripravené na online vyučovanie, nám prezradili riaditelia dvoch základných a dvoch stredných škôl.

Začiatok školského roka 2020/2021 bol pre 281 žiakov úplne iný ako ostatné, čo spôsobila pandemická situácia. Žiaci tradične nastúpili do školy 2. septembra, ale s rúškami, nakoľko sme sa museli pridržiavať usmernení a dodržiavať protiepidemiologické opatrenia. Napriek tomu sa nám reagovalo na túto situáciu ľahšie ako ku koncu školského roka. Naši žiaci už prišli z domáceho prostredia s určitými návykmi dodržiavania protiepidemiologických opatrení ako hygiena či nosenie rúška, čo nám uľahčilo prácu aj zvykanie si na netradičný chod školy. Napriek tomu im určité terajšie obmedzenia trošku zhoršili kvalitu vzdelávania. Najmä nosenie rúšok, ktoré sťažujú kvalitu komunikácie a zvukovú bariéru medzi žiakmi a vyučujúcimi. Obmedzené vyučovanie v odborných učebniach a telocvični neumožňuje plnohodnotné vyučovanie niektorých predmetov.

Vyučujúci si v uplynulých dňoch overovali získané vedomosti počas dištančného vzdelávania rôznymi spôsobmi. Vzniknuté nedostatky vo vedomostnej úrovni žiakov sa budeme snažiť eliminovať čo najskôr, aby sme tak mohli u žiakov nadväzovať s novými vedomosťami a zručnosťami. Rozanalyzovali sme si celú situáciu dištančného vzdelávania, klady a zápory, snažíme sa teraz nájsť riešenia aj v spolupráci s rodičmi a žiakmi, aby sme sa tak mohli do budúcna aspoň trošku lepšie pripraviť na podobnú situáciu vo vzdelávaní.

Marta Nechalová
riaditeľka ZŠ Sládkovičova
Foto: archív Marty Nechalovej

Slávnostné otvorenie školského roka 2020/2021 sa na Obchodnej akadémii v Ružomberku konalo o 8,30 dňa 02. 09. 2020 a boli dodržiavané prísne hygienické opatrenia nielen zo strany všetkých žiakov, ale aj zamestnancov. Ich dodržiavanie je náročné pre všetkých zúčastnených, ale snažíme sa plne rešpektovať pokyny Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky.
V prípade zhoršenia situácie sme pripravení prejsť na vyučovanie online, ktoré sme si vyskúšali a úspešne sme zvládli aj v prechádzajúcom školskom roku. Vyučovanie online sme zvládli úspešne, ale po skúsenosti s touto formou vyučovania konštatujeme, že nie je plnohodnotnou náhradou prezenčnej formy vyučovania, preto vyučujúcich určite v rámci opakovania učiva pristúpia k opätovnému preberaniu a vysvetľovaniu niektorých náročných celkov učiva.
Obchodná akadémia má v školskom roku 2020/2021 180 žiakov denného štúdia.

Ľudmila Kerndlová
riaditeľka Obchodnej akadémie v Ružomberku
Foto: archív Ľudmily Kerndlovej

Našu školu navštevuje 653 žiakov. Náročné je to hlavne z finančnej stránky. Bolo potrebné zakúpiť potrebné dezinfekčné prostriedky, dostatok rúšok nielen pre učiteľov, ale v prípade potreby aj pre žiakov. Nosenie rúšok je pre všetkých veľmi zaťažujúce, preto sa vyučujúci snažia niektoré hodiny tráviť vo vonkajšom areáli školy alebo ísť na prechádzku. Veľmi náročné je zabezpečiť stravovanie v školskej jedálni, pretože je potrebné dodržať množstvo opatrení, napríklad balenie príborov, pravidelnú dezinfekciu priestorov jedálne, vytvorenie intervalov vstupu jednotlivých tried do školskej jedálne, aby sa nestretávali žiaci z viacerých tried v jednom rade. Rovnako sa nesmú zísť žiaci rôznych tried počas vyučovacieho procesu alebo v školskom klube detí.
Nedá sa povedať, že sme v prípade zhoršenia situácie pripravení prejsť na online vyučovanie na sto percent. Prvá fáza online vzdelávania nám ukázala prednosti, ale aj nedostatky. Problémom bolo hlavne technické zabezpečenie zo strany žiakov, internetové pripojenie, rôzne rodinné dôvody, pre ktoré sa deti nemohli zúčastniť online hodín. Ale určite sme zvládli prvú fázu online vyučovania a popasovali by sme sa v prípade potreby aj s druhou.
Či bola online forma vyučovania úspešná, nám ukáže hlavne prvý mesiac v novom školskom roku. Pri opakovaní učiva sa preukáže, do akej miery žiaci pochopili učivo, ktoré preberali počas online vzdelávania. Určite máme čo zlepšovať, či už z hľadiska technického zabezpečenia online vzdelávania, ale aj výchovno–vzdelávacieho procesu.
Určite nebolo možné, aby celé učivo bolo prebraté pomocou online vzdelávania. Niektoré tematické celky si pedagógovia museli preniesť do vyššieho ročníka. V septembri je priestor na to, aby pedagógovia so žiakmi preopakovali niektoré témy. Tento mesiac vyučujúci využijú na utvrdenia učiva a zistenie nedostatkov z obdobia mimoriadnej situácie.

Miroslav Štrof
riaditeľ ZŠ Zarevúca
Foto: archív Miroslava Štrofa

V súčasnosti máme 339 žiakov. Čo sa týka opatrení, tak ich v plnej miere rešpektujeme a snažíme sa do nich vnášať pravidlo ZZ – zodpovednosť a tdravý rozum. Ide nám hlavne o kultúru stretnutia v škole, aby opatrenia nepôsobili odstrašujúco na medziľudské vzťahy, preto ten zdravý rozum by nás mal v zodpovednosti usmerniť tak, aby sme celú situáciu zvládli a zatiaľ sa nám v tom darí.
Samozrejme, už prvú vlnu sme z tohto pohľadu zvládli a na základe podnetov učiteľov a žiakov máme pripravený scenár, ktorý dokážeme v priebehu niekoľkých hodín napasovať na situáciu, v ktorej sa ocitneme. Forma vyučovania online bola úspešná vzhľadom na to, čo sledujete. My sme sledovali hlavne zapojenie žiakov do spolupráce a komunikácie, čo sa nám podarilo a v pohľade na obsah vzdelávania je nutné povedať, že sme urobili maximum preto, aby sme dôležité veci prebrali, niečo preberieme a o zvyšok sa postará život.
Niektoré veci určite treba so študentmi prejsť znova, lebo ak niečo na seba nadväzuje, tak je nutné to zopakovať, ale môžeme pokojne kráčať aj ďalej tak, aby sme žiakov pripravili, či už na maturitné skúšky alebo na štúdium na vysokej škole, čo je vlastným poslaním každého gymnázia.

Kamil Nemčík
riaditeľ Gymnázia sv. Andreja
Foto: archív Kamila Nemčíka

Autorka: Anna Zábojníková

Inzerujte v RK Magazíne

píšte na: inzercia@rkmagazin.sk

Ružomberský vydavateľ a tlačiar Ján Páričkа

S dejinami Ružomberka je spojených viacero osobností, ktoré sa počas života preslávili tým, že prinášali výrazné kultúrne hodnoty. Dnes sa už, žiaľ, o ich veľmi zaujímavých osudoch veľa nevie. Jedinou pripomienkou je často len pomenovanie krátkej ulice. Je to aj prípad veľmi úspešného Jána Páričku.

Text : Rastislav Molda Foto: Knižnica Liptovského múzea v Ružomberku

Životný príbeh Jána Páričku je príbehom človeka zastávajúceho viacero profesií a rolí. Tento pôvodom turčiansky rodák, narodený 26. apríla 1882 v dnešných Koštanoch nad Turcom, bol obchodníkom, novinárom, vydavateľom, tlačiarom, prekladateľom, no hlavne veľmi úspešným podnikateľom v knižnom biznise. Pochádzal z rodiny roľníkov a obchodníkov, ktorí mali veľmi dobré a veľmi rozvinuté obchodné kontakty v cárskom Rusku. Tento fakt mu umožnil už v pomerne mladom veku získať viacero životných skúseností aj za hranicami vtedajšej habsburskej monarchie. Po vyštudovaní vyššej obchodnej školy strávil istý čas v Rusku. Jeho rodina vlastnila v meste Toržok – v malom mestečku na brehu Volgy, približne 260 kilometrov severozápadne od Moskvy – obchody, kde získal výbornú obchodnícku prax.

S láskou ku knihám

V Rusku ho to veľmi nenapĺňalo a tak sa radšej vrátil späť do Horného Uhorska. Krátky čas pracoval v Ružomberku v bryndziarni Makovickovcov. V meste fungoval spolok Občianska beseda a mladý Ján sa v ňom začal výrazne angažovať. Nadviazal osobné kontakty a priateľstvá s viace rými mladými národovcami a budúcimi spolupracovníkmi, predovšetkým s literárnym kritikom a básnikom Františkom Votrubom, literátom a bankárom Andrejom Bacherom, architektom Jánom Burianom a vydavateľom a redaktorom Alexandrom Klimáčkom.

Jána Páričku to stále ťahalo ku knihám a rozhodol sa svojej vášni a láske ku knihám naplno sa od dať. Keďže nebol literárne nadaný, ale stále chcel byť pri tvorbe kníh a časopisov, zostávala mu kariéra vydavateľa. V roku 1905 prišiel do Prahy a zamestnal sa vo veľkom vydavateľskom podniku, ktorý ešte v roku 1857 založil kníhkupec, vydavateľ a kníhtlačiar Ignác Leopold Kober. Istý čas pobudol aj v Budapešti, kde získal ďalšie vydavateľské skúsenosti. V hlavnom meste

Fotografický portrét Jána Páričku ako mladého muža. Zdroj: Archív literatúry a umenia Slovenskej národnej knižnice v Martine

Uhorska sa spolupodieľal na založení vydavateľskej účastinárskej spoločnosti – Budapeštianskeho nakladateľského spolku – ktorá zastrešila vydávanie Slovenského týždenníka dovtedy vydávaného Milanom Hodžom. Po tejto životnej skúsenosti viac ako dva roky pôsobil v Turčianskom Sv. Martine, kde sa podieľal spoločne s Jozefom Capkom na „reštrukturalizácii“ Kníhtlačiarsko-účastinárskeho spolku. Práve vďaka Páričkovmu a Capkovmu pričineniu sa z tohto podniku, ktorý fungoval už od roku 1869, stal konečne ziskový podnik.

Na ceste k vydavateľstvu a tlačiarni

V septembri 1909 kúpil Ján Párička zabehnutý, ale značne zadlžený podnik – vydavateľstvo a tlačiareň – od Karola Salvu. Táto tlačiareň bola veľmi produktívna, podľa štatistiky sa v nej Salvovi za približne dvadsaťročie podarilo vydať spolu až 278 slovenských publikácii v náklade približne 750 000 kusov. Avšak pre viaceré žaloby v rôznych tlačových záležitostiach bol Salva ako majiteľ tlačiarne až 78-krát pred súdom, dostal viacero peňažných pokút a aj preto bol jeho podnik značne zadlžený.

Mladý Ján Párička nemal dostatok peňazí a sumou 10 000 korún mu pomohol jeho otec. Je tiež dôležité povedať, že Párička kúpil firmu, ktorá vydávala slovenské časopisy čo sa u predstaviteľov uhorských úradov snažiacich sa z mnohonárodnostného Uhorska vytvoriť maďarský štát, nestretlo s porozumením. Avšak vedel, do čoho vstupuje, a vedel aj to, že pre maďarizáciu nebude mať „na ružiach ustlané.“ Za krátky čas sa mu podarilo spraviť viaceré systémové zmeny. Zmenil technické zariadenie tlačiarne, patrične ju rozšíril a zmodernizoval. Zadovážil nový ručný tlačiarenský lis, tzv. tyglovku a tiež rýchlolis veľkosti 13 doplnený vzduchovým samonakladočom, ktorý bol v tej dobe najmodernejším typom tlačiarenského stroja. Staré, už opotrebované písmo doplnil novým a získal tiež nové stroje na elektrický pohon. Zadovážil novú rezačku, ale aj šijací stroj, ktorý hárky zošíval drôtom. Získal rôzne rekvizity na pozlaco-

vanie knižných obalov, sadziareň vybavil aj na sádzanie nôt, čím rozšíril potenciál podniku.
V roku 1911 už tlačiareň pracovala na dvoch rýchlolisoch, jednej amerikánke (išlo o typ tlačiarenského stroja) a na ďalších piatich tlačiarenských strojoch. Okrem toho mala tlačiareň moderný samonakladací stroj, stereotypiu a elektrický zlatorez. Podnik sa krátko po Páričkovom vedení rozrástol na 20 zamestnancov, pracovalo v ňom 6 sadzačov, 1 strojmajster, 4 knihári, 3 pomocníci a 6 učňov.

Podnikateľský duch majiteľa

Podnik Jána Páričku nefungoval iba ako tlačiareň, ale aj ako vydavateľstvo, kníhkupectvo a obchod s rôznym papierenským tovarom. Párička mal podnikateľského ducha, bol dostatočne pružným a dokázal reagovať na knižný trh a prispôsobiť sa mu. Sám vyzýval autorov k tvorivej činnosti a sám ich aj oslovoval s cieľom vydať ich diela. Napríklad v novembri 1913 písal Párička už vtedy v slovenskom prostredí veľmi známemu Pavlovi Országhovi Hviezdoslavovi s ponukou vydať jeho zbierku básni. Hviezdoslava presviedčal tým, že pôvodný vydavateľ Kníhtlačiarsko-účastinársky spolok v Martine pracuje veľmi pomaly a nestihne na slovenský knižný trh doniesť dostatočne rýchlo ďalšie Hviezdoslavove básne, ktoré si slovenské obecenstvo tak veľmi želá.
Hviezdoslavovu knihu sa nakoniec Páričkovi vydať nepodarilo, ale jeho snaha o vydanie knihy nám ukazuje, ako majiteľ viedol svoje vydavateľstvo: sám nadväzoval kontakty s autormi a snažil sa získať diela významných autorov.

Medzi účastníkmi československých porád v Luhačoviciach sa neraz objavil aj Ružomberský vydavateľ a tlačiar Ján Párička. Fotografia je z roku 1912. Zdroj: Archív literatúry a umenia Slovenskej národnej knižnice v Martine

Páričkovi sa podarilo založiť niekoľko knižných edícií, ktoré každoročne prinášali slovenským čitateľom viacero zaujímavých kníh. Na začiatku založil edíciu nazvanú Páričkova Slovenská knižnica, v ktorej vydával krátke diela slovenských i zahraničných autorov a na trh ich dodával za veľmi nízke sumy. Medzi aj dnes známymi autormi nechýbali Janko Jesenský so zbierkou poviedok Malomestské rozprávky, Jozef Gregor Tajovský s poviedkami nazvanými Trpky, Koloman Mikszáth s novelou Dáždnik svätého Petra, ale aj Anton Pavlovič Čechov s dielom Rozprávky. V roku 1912 bol na trhu prvý zväzok z Obrázkových slovenských povestí. Takto vyšli knižne aj dnes stále známe a niektoré už aj sfilmované povesti ako Popolvár najväčší na svete, Cesta k slnku, Slncový kôň, Tri citróny, Traja zhavranelí bratia či Ružová Anička. Ďalšími edíciami boli Sbierka dobrého čítania, v ktorej vychádzali predovšetkým diela zahraničných autorov a edícia s divadelnými hrami.
Okrem kníh u Páričku vychádzalo aj viacero časopisov ako Prúdy, Veselé noviny, Domácnosť a škola, Kráľovná svätého ruženca, Nové časy a Slovenský peňažník.
Na začiatku 20. storočia tak Jána Páričku, ako aj Ružomberok, kde všetky diela vychádzali, poznala celá slovenská spoločnosť. Sľubnú kariéru prerušila svetová vojna, keďže Ružomberčan musel narukovať do armády a krátko na to, v septembri 1914 na fronte zomrel.

Foto: Anna Zábojníková

Dôležitou súčasťou pri lezení je najmä prilba.
Foto: Anna Zábojníková

Haliny sú často využívané začínajúcimi, ale aj pokročilími horolezcami.
Foto: Anna Zábojníková

Medzi vychýrené oblasti Liptova patrí predovšetkým Malinô Brdo, ktoré ponúka vyžitie pre lyžiarov, cyklistov, ale aj turistov.
Foto: Anna Zábojníková

Karol Olejník je súčasťou horolezeckého klubu IAMES Ružomberok.
Foto: Anna Zábojníková

Mladí hokejisti zakúsili atmosféru tréningových kempov

Turnaj, herné cvičenia, ukážka zručností, diskusie so známymi športovcami či hokejový kvíz. Aj takto vyzeral tréningový kemp hokejistov, ktorý organizuje MHK Ružomberok už tretiu sezónu.

Text: Juraj Brezáni Foto: Marek Mračko

Spájajú zábavu s tréningmi. Letná príprava mladých hokejových talentov každoročne vrcholí tréningovým kempom. Jeden augustový týždeň boli v kempe najmladší hráči až po štvrtý ročník na základných školách, druhý týždeň boli zas žiaci piateho až siedmeho ročníka. „Robíme to cez prázdniny, aby sme aj odbremenili rodičov, ktorí si nevedia vybaviť v práci toľko voľna," povedal manažér MHK Ružomberok Peter Matejka.

Makať na ľade, ale rozvíjať sa aj všestranne

Kemp mladších bol takmer len o zábave, zatiaľ čo starší trénovali aj herné situácie či rôzne cvičenia. „Všetko robíme hravou formou, nejdeme do tvrdých tréningov. U tých starších si môžeme dovoliť viac. Robíme s nimi napríklad simulácie zápasov," vysvetľuje 25-ročný tréner MHK Ružomberok Patrik Oravec, ktorý tréningový kemp organizuje.

Prvý rok sa kempu zúčastnili len domáci hráči z Ružomberka.

Kemp bol rozdelený do dvoch týždňov. Prvý týždeň sa trénovali ladší, druhý týždeň starší.
Foto: Marek Mračko

Teraz boli jeho súčasťou nielen ružomberskí mladí hráči, ale aj hráči z Liptovského Mikuláša, Žiliny či Slovana Bratislava. „Tešíme sa, že je o to záujem," poznamenal Oravec. Tohtoročného tréningového kempu sa zúčastnilo takmer 70 detí. „Prvý týždeň bolo v kempe 42 mladších hráčov, ďalší týždeň zas 25 tých starších," spresňuje Oravec, ktorý tvrdí, že trénovanie neberie ako prácu, ale ako poslanie. „Vždy som mal vzťah k deťom a keďže som sám hrával hokej, viem, čo sa mi na tréningoch nepáčilo a teraz chcem mladým ukázať, že dá sa trénovať aj moderne a zábavne."

Program nebol len o tréningoch, deti si na svoje prišli aj pri lezení v Hrabove, atrakcie zažili aj v Obrove v Čutkovskej doline. „Tie detičky sa potrebujú hrať, robíme im skôr zábavu na ľade. Dôležité sú pre nás aj zážitkové dni mimo ľadu," hovorí tréner. Vyvrcholením bol piatkový turnaj, resp. exhibičný zápas hviezd. „Simulovali sme akoby draft NHL (Národná hokejová liga – pozn. redakcie), pričom si rôzne kluby vyberali mladých hráčov. Vytvorilo sa šesť družstiev, ktoré si medzi sebou zahrali turnaj na ľade. Pre tých väčších sme urobili simuláciu výberu najlepších hráčov All-stars. Potom medzi sebou odohrali zápas. Predchádzala tomu aj súťaž zručností. Hľadali sme najrýchlejšieho korčuliara či hráča s najtvrdšou strelou," opísal vrcholy kempov tréner Patrik Oravec. Klub MHK Ružomberok chce letnými kempmi spestriť deťom prázdniny, utužiť kolektív, ale aj získať nových mladých hráčov alebo prilákať niekoho na hokej.

Učiť ich prišli profesionáli

„Vždy na kemp zavoláme nejakú osobnosť, ktorá sa príde porozprávať, odovzdať niečo mladým. Teraz to však bolo ťažšie kvôli pandémii," ozrejmil manažér Matejka. Mladí hokejisti tento rok zažili nielen hokejistov, prišiel ich povzbudiť aj asistent trénera futbalového MFK Ružomberok. „Diskusiu so známymi športovcami sme mali s futbalistom a trénerom Marekom Saparom, hokejistom Marekom Uramom a Máriom Róthom," priblížil Oravec. Dodal tiež, že po diskusii panovala spokojnosť. „Boli sme šťastní, že sa nám podarilo dotiahnuť tieto osobnosti."

Okrem diskusií mali nádejní hokejisti aj všestranné semináre. „Rozprávali sme o strave športovcov a mali sme aj seminár s certifikovaným mentálnym trénerom. Naučil nás aj to, že každá chyba je cesta a teda najlepším učiteľom. Bolo to perfektné a aj pre mňa hodnotné," povedal tréner Patrik Oravec.

„Jeden seminár som viedol aj ja, zameral som sa na nastavenie športovca. Vysvetlil som chalanom, že nielen dobré telo je pre hráča podstatné, ale aj jeho hlava. Prirovnal som to ku krásnemu Ferrari, no keď toto auto nemá dobrého šoféra, tak to nefunguje. Ten šofér je vlastne hlavou športovca," uzavrel Oravec s tým, že už teraz sa tešia na ďalší ročník kempu.

Rodičom tiež odkazuje, aby dali svoje dieťa na nejaký šport. „Nemusí to byť výsostne hokej. Dôležitý je pohyb a možnosť nájsť si nových kamarátov. Môžu to byť kamarátstva na celý život," dodal Oravec

Milí Ružomberčania,

máme za sebou leto, ktorým vyvrcholili skoro 6 mesačné prázdniny školopovinných detí. Aj mojich detí. Ako rodičia sme sa počas tohto obdobia snažili viac či menej úspešne nahradiť našim deťom školu. Väčšina z nás popri plnení bežných predovšetkým pracovných povinností. Bola to pre nás rodičov riadna fuška. Preto sme sa už naozaj tešili na začiatok nového školské roka. Tohto roku sa asi výrazne viac tešili aj samotné deti, samotní študenti.

Školský rok začal. V školách deti dodržiavajú nariadené opatrenia, prestávky trávia zavreté v triedach. A začal sa bežný kolotoč.

Bežný. Za slovkom bežný sa v tomto čase skrýva úplne niečo iné ako pred rokom. Skrýva sa za ním aj naše spoločné želanie, aby to takto „bežne“ už ostalo. Aby sa deti mohli učiť, aby my sme mohli pracovať, aby sme sa mohli stretávať, navštevovať svojich blízkych, pomáhať si. Navštíviť divadelné predstavenie, besedu v knižnici, výstavu v galérii, obľúbené športové podujatie. Športovať, pretekať, chodiť na výlety. A tak ďalej, a tak ďalej, a tak ďalej. Jednoducho žiť bežný život. Jednoducho žiť.

Robo Kolár

Inzerujte v RK Magazíne

píšte na: inzercia@rkmagazin.sk

Inštitút RK je občianske združenie, ktorého cieľom je rozvoj mesta Ružomberok a liptovského regiónu. Nie je nám však ľahostajný ani osud detí, ktoré to v živote nemajú práve najľahšie. Preto sme sa rozhodli spestriť im prázdniny pobytom na letnom tábore Pura Natura, ktorý sa konal v Penzióne Gejdák. O tom, že si dievčatá tábor užili, svedčí aj tento ich list.

Letný tábor na Gejdáku

V penzióne Gejdák bola farma na ktorej sme sa starali o zvieratá. Trvalo to 1 týždeň.

Musíme byť ticho, lebo zvieratá počujú 7-krát viac ako my. Nesmieme za nimi behať - neskôr alebo skôr budú stresované. Kŕmime ich iba ak nám to farmár povolí.

Kŕmili sme zajace suchým chlebom čo nám dal farmár. Jazda na koni bola super, išli sme ako princezné a opitý koubojčelom k zadku koňa. Po čistení konských bocov sa na nás našla aj špina a smrad, preto sa sprcha denodenne spúšťala. Dojenie kráv nám išlo dobre.

Piecť ovocný čaj a medovníky bola zábava. V areáli bol i Bowling a bazén.

V Habakukove sa za peniaze menili v "Zmeniarni habakuky". S nimi sa dam platila zmrzlina, káva, suveníri...

AVESTAV

stavebná spoločnosť

www.avestav.sk

avestav@avestav.sk
+421 905 427 689
Madačova 1/A
Ružomberok
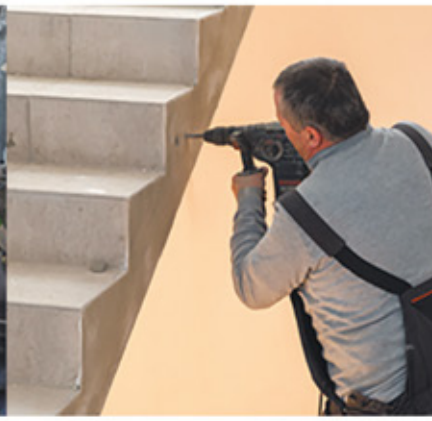
novostavby - rekonštrukcie